WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807 / 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 145. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЛИПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 8, 1953. No. 145. VOL. LXI.

ЗДА ВИРІШИЛИ НЕ СКУПЧУВАТИ ВОЄННУ ПРОМИСЛОВІСТЬ

Вашинґтон. — Директор Оборонної Мобілізації Артур С. Флемінґ заявив, що ЗДА вирішили надалі не скупчувати воєнну промисловість в окремих центрах та підтримати всі дотеперішні розсіяні промислові осередки, хоч таке розпорошення коштує більше ніж скупчення воєнного промислу в великих центрах. Робиться це тому, щоб теперішню найвищу продукцію „під час миру" можна було негайно перемінити на воєнний стан, коли б зайшла така потреба, та щоб через розсіяння промислових об'єктів по всій країні забезпечитися перед небезпекою, що грозить від ворожого літунства. ЗДА мусять дбати про те, щоб забезпечитися воєнною продукцією на випадок „гарячої війни" та щоб могти помагати своїм воєнним союзникам в Европі. Директор Флемінґ заявив, що ЗДА мусять розбудувати свої мобілізаційні пляни в рамках теперішньої обмеженої фінансової можливости, щоб можна було осягнути якнайбільше воєнної продукції, потрібної для ЗДА та всього вільного світу. При цьому не сміється занедбувати цивільної промисловости, потрібної для щоденного вжитку населення. Багато фабрик мусять бути здібні на випадок війни перейти на військову продукцію в той спосіб, щоб можна було вивозити її товари і до інших вільних країн світу. Воєнна промисловість ЗДА мусить заповнити ті прогалини, які ще в ній існують, хоч вся воєнна продукція буде відбуватися в рамках вільних підприємств. При цій розбудові воєнної промисловости треба керуватися якнайбільшою ощадністю, щоб при обмежених фінансових засобах здобути якнайбільші осяги.

Айзенгавер переорганізовує свою зв'язкову службу

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер переорганізував свою зв'язкову службу, щоб мати кращі зв'язки з усіма урядовими аґенціями. Про це повідомив пресу президентів секретар у Білому Домі Джеймс С. Габерті. Полковник Пол Т. Керолл дістав нове призначення, і він буде дбати про це, щоб усі проєкти були виконувані згідно з бажанням президента. Досі він був тільки зв'язковим старшиною між президентом і департаментом оборони. Полковник Керолл переніс свою канцелярію з східнього крила Білого Дому на західнє крило, де урядує Шерман Адамс, асистент президента. Полковник Керолл матиме право бути присутнім на засіданнях кабінету і на конференціях президента з республіканськими членами Конґресу та на зборах Ради Крайової Оборони. Адамс дістане нових урядовців із департаменту торгівлі, між ними буде і асистент секретаря торгівлі Волтер Вільям. Всі ті урядовці будуть помагати Адамсові утримувати зв'язки з іншими департаментами.

Комісія Палати Репрезентантів схвалила допомогу хліборобству і скотарству

Вашинґтон. — Хліборобська комісія Палати Репрезентантів поставилась прихильно і вирішила приспішити внесок уряду про допомогу загроженим хліборобським і скотарським фармам країни. Поміч охоплюватиме найрізніші випадки, коли хліборобство і скотарство, в наслідок посухи, пошести чи яких інших випадків, потребувало б негайної помочі з-зовні. Голова комісії хліборобства сподівається прихильного затвердження законопроєкту в Палаті Репрезентантів та в Сенаті. Спішність схвалення законопроєкту викликана загрозливим положенням на південному заході країни, поміч якому, як про це заявив представник департаменту хліборобства, коштуватиме 100,000,000 долярів або й більше.

Занедбується перевишкіл армійських резерв

Вашинґтон. — Армія має в своєму пляні перевишкіл резерв, щоб їх утримувати готовими до пізнішої служби на випадок війни. Але хоч закон визначує вправи резервістів, що відбули дворічну військову службу, то тільки 76% резервістів брали участь у приписаних вправах. Справа в тому, що немає закону, який змусив би резервістів голоситися до вправ, бо немає закону, що карав би тих резервістів, які занедбують свої обов'язки резервіста. Генерал Лотон Коллінс, бувший шеф штабу армії, пропонував додаток до цього закону, який зменшував би на половину час вправ тим резервістам, які добровільно зголосяться до вправ. Він сказав, що „відчуває відразу" до закону, який карав би резервістів за те, що не зголошуються до вправ.

ДИСКУСІЯ ПРО БУДОВУ ФАБРИК, ПОРУШУВАНИХ АТОМОВОЮ ЕНЕРГІЄЮ

Вашинґтон. — Наближення переломового в історії людської цивілізації моменту, — вжиття атомової сили для цивільних потреб, — виявила дискусія в Об'єднаній конґресовій комісії атомової енергії, що відбулася минулого понеділка. Знавці цієї ділянки розійшлися в поглядах на доцільність будування однієї великої чи кількох малих дослідних фабрик, які б діяли атомовою силою. Директор Арґонської крайової лябораторії, що підлягає комісії атомової енергії, д-р Волтер Цін, дораджував збудувати величезний реактор, спроможний продукувати до 100,000 кіловатів електричности. За його думкою, лише таким способом буде можливе вивчання приміненння атомової енергії для промислових потреб та вжиття її в приватних виробнях. Проте продукція електричности ще коштуватиме багато й тому така велика фабрика буде змушена користуватись державною підтримкою до трьох мільйонів долярів річно. Проєктодавець висловився проти привілеїв використовування атомової енергії в одних руках. Інші дискутанти, як д-р А. М. Вейнберґ з крайової лябораторії Оук Рідж, також висловлювались за „підбадьорення приватних концернів" допущенням їх до участи в розвитку атомової сили, що не повинно одначе звільняти й уряд від дальших зусиль в цьому напрямку. Зокрема це торкається вибудування великої впрібні, яка коштуватиме біля 100,000,000 долярів, що їх тяжко буде зложити приватним підприємствам. Протилежний погляд висловив д-р Ч. Стар директор дослідного відділу атомової енергії Північно-американського повітроплавства.

ЗАВОРУШЕННЯ ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ НЕ ЗМЕНШУЮТЬ СОВЄТСЬКОЇ ЗАГРОЗИ ДЛЯ СВІТУ – ТВЕРДИТЬ ГЕН. БРЕДЛІ

Вашинґтон. — Ген. Омар Бредлі, який з днем 15-го серпня залишить свій теперішній пост голови об'єднаних штабів, висловив вчора переконання, що останні напруження й заворушення за залізною не зменшують совєтської загрози для світу на довшу мету. Ген. Бредлі вважає, що хоч ті внутрішні заворушення в Совєтах в останніх тижнях дещо злагіднили совєтський натиск назовні, проте вони можуть теж підтримувати ті совєтські кола, які власне у війні добачують можливість закріплення комуністичного режиму. На це вказувала б теж комуністична пропаґанда, яка постійно обвинувачує „чужі аґентури" у викликуванні тих заворушень. Ген. Бредлі повідомив, що він, негайно після залишення Пентаґону в дні 15-го серпня, перебере пост голови ради директорів лябораторій досліду й розвитку відомої годинникової фірми Булова, яка від деякого часу займається, з доручення уряду, розвитком прецизної зброї, головно керованих на віддаль ракет. Ці лябораторії були основані в 1950 р., на початку війни в Кореї й тепер вони займаються, згідно з твердженням ген. Бредлі, теоретичним і практичним розвитком прецизної зброї. Ген. Бредлі висловив при цій нагоді деякі критичні завваги на адресу теперішнього уряду, що рішив відступити від оборонної підготовки під гаслом „довшої мети". Він теж заявив, що нові шефи штабів, які будуть в Пентаґоні вже з днем 13-го липня, будуть початково в повному контакті та нараджуватися зі своїми попередниками. Ген. Бредлі, що має п'ять зірок, отже найвищу старшинську ранґу в американських збройних силах, може відійти тільки від активної служби в армії, але вже до смерти залишиться членом збройних сил, подібно, як ген. МекАртур, з військовою платнею у висоті приблизно 20,000 долярів річно. Голова фірми Булова, п. Булова, висловив своє велике вдоволення з приводу переходу ген. Бредлі на працю до тієї фірми, вважаючи, що ген. Бредлі своїм знанням і досвідом віддасть велику прислугу мобілізаційним зусиллям країни, як в оборонній, так і господарській ділянках.

Директор Інформації Державного Департаменту подався на демісію

Вашинґтон. — Урядова програма психольоґічної стратеґії, що перебуває постійні зміни, спіткалася з новим ускладненням в своєму орґанізаційному завершенні, коли подався у відставку керівник інформаційної ділянки державного департаменту, др. Роберт Джансон. У своєму листі до президента др. Джансон вказує на тяжкий стан свого здоров'я та на лікарські поради припинити дотеперішні праці. Джансон очолював інформаційну аґенцію недовго, бо лише від 3 березня, проте, як він заявив, за цей час його здоров'я значно погіршилося, постільки його аґенція постійно перебувала під нападами з боку різних конґресових комісій. Коли розпочинав свою працю, він надіявся, що працюватиме тут постійно, але все таки виявилось, що йому належить відійти. Проте др. Джансон перебував в якнайкращих особистих відносинах з сенатором МекКарті, який започаткував очищування книгозбірень інформаційної служби від творів авторів — симпатиків комунізму. Багато нападів було також на „Голос Америки", який підлягає інформаційній службі, й все це приспішило відхід керівника цієї установи. Президент Айзенгавер прийняв уступлення др. Джансона і висловив йому признання за його працю.

Ню Йорк купує 220 возів для підземної залізниці

Ню Йорк, Н. Й. — Управа Нюйоркського Транспорту вирішила в найближчому 1954 році купити 220 нових возів для вжитку підземної залізниці, щоб поліпшити рух на цих залізницях у Бруклині і Квінсі. Ці вози коштуватимуть $ 20,200,000. 20 возів куплять від залізниці „Репід Транзит" на Стейтен Айленді по ціні $ 10,000 за один віз (новий віз коштує $ 100,000). Перебудова всіх цих возів, щоб вони були підхожі до їзди по міських лініях, коштуватиме додаткових $ 72,000. 200 нових возів мають випродукувати фабрики вагонів. Нові вози будуть подібні до тих возів, що їздять по лініях IND. Коли нові вози будуть готові, то лінія Індепендент буде продовжена від Чорч Стріт аж до Коні Айленду та будуть частіше курсувати вози на лініях підземки в Квінсі і Джемейці. Проєктують також будову перехідного мосту понад Серф Авеню на Коні Айленді між Стілвелл Авеню і станцією БМТ. Цей міст має коштувати $ 72,000.

ОСТАННІ ВІСТІ

В останній хвилині наспіли такі радіовісті:

Відень. — Комуно-чеський уряд повідомив про скасування закону про кари в'язниці й примусової праці для тих робітників, які самовільно переходитимуть з одної праці на другу, або не зголошуватимуться до праці. Закон цей був проголошений три тижні тому. Зв'язуючи це з вчорашнім повідомленням про збільшення харчових приділів в Румунії, про полегшення колективізаційної системи в Східній Німеччині та про останню чистку в Україні й Балтійських країнах за русифікаційну політику, в західніх колах приходять до висновку, що Кремль рішив застосувати іншу методу для злагіднення внутрішнього напруження й здобути для себе опінію населення радше делькими компромісами, ніж новим поліційним терором.

Вашинґтон. — Сенатор Вайлі виступив гостро проти домагань південно-корейського президента Сингмана Рі щодо продовжування війни за об'єднання Кореї, вважаючи, що таке його становище може знівечити не тільки зусилля для перемир'я в Кореї, але й викликати нову світову війну.

Токіо. — Сьогодні має відбутися чергова зустріч альянтських і комуністичних зв'язкових в переговорах в справі перемир'я в Панмунджом. Зустріч відбудеться на пропозицію комуністів. Причин цієї пропозиції червоних не проголошено.

Токіо. — Понад 2,000 комуно-китайських військ почали наступ на позиції, що їх займають американські війська на західньому фронті в Кореї. Це перший наступ комуністів на американські позиції за останні три тижні, впродовж яких вони атакували головно ті фронтові ділянки, що їх займають південно-корейські війська.

КОНФЕРЕНЦІЮ „ТРЬОХ ВЕЛИКИХ" МОЖУТЬ ПЕРЕНЕСТИ З БЕРМУД ДО ЛОНДОНУ

Лондон. — Британський канцлер скарбниці, Р. А. Бутлер, що з уваги на недиспозицію прем'єра Черчила й його заступника, міністра закордонних справ Ідена, виконує обов'язки шефа британського уряду, заповів вчора в Палаті Громад можливість перенесення плянованої конференції голів американського, британського й французького урядів з Бермуд до Лондону. Діло в тому, що цю конференцію на Бермудах, запропоновану президентом Айзенгавером, вже три рази відкладано, в останньому з уваги на стан здоров'я прем'єра Черчила, якому лікарі наказали щонайменше один місяць повного відпочинку. Лейбуристський депутат Артур Люїс видвигнув в Палаті Громад пропозицію, щоб з уваги на стан здоров'я прем'єра Черчила перенести плянову конференцію голів урядів з Бермуд до Лондону й канцлер Бутлер відповів, що така пропозиція заслуговує на увагу й що вона буде розглянена на найближчій конференції міністрів закордонних справ трьох країн, що має початися у Вашинґтоні вже 10-го липня. Бутлер теж поінформував, що цю пропозицію вже передано президентові Айзенгаверові. Все ж таки ця пропозиція ще не була розглянена іншими заінтересованими урядами, не тільки щодо місця, але й остаточної дати плянованої зустрічі. Тимчасом в усіх трьох країнах робиться підготовку до зустрічі міністрів закордонних справ, в якій візьмуть участь: державний секретар Джан Фостер Доллес, французький міністер закордонних справ Жорж Бідо й маркіз Сейлсбері, в заступстві недиспонованого ще британського секретаря закордонних справ Ідена. Дотеперішні заяви, як теж добір дорадників, які візьмуть участь в конференції міністрів, вказували б, що на тій конференції плянуються розглянути такі важливіші справи: а) дальші заходи для досягнення перемир'я в Кореї; б) спільну британсько-американську політику відносно Єгипту; в) спільні зусилля для допомоги французькій кампанії проти комуністів в Індо-Китаї; та г) координацію альянтської політики відносно сподіваних дальших совєтських кроків в Німеччині. Тимчасом у Вашинґтоні заявили, що там „нічого невідомо" про пропозицію перенести наради трьох великих з Бермуд до Лондону. Зміна місця зустрічі комплікувала б головно справу участи в тих нарадах президента Айзенгавера.

ЛИСЕНКО ВІДСТУПАЄ СТАЛІНОВІ СВОЮ ГЕНЕТИЧНУ ТЕОРІЮ

Вашинґтон. — Відомий совєтський вчений, академік Т. Д. Лисенко, генетична теорія якого, видвигнена перед п'ятьма роками була викликала великі суперечності між вченими а йому самому здобула перше місце серед совєтських біологів, нагло рішив відступити ту свою теорію небіщикові Сталінові. Лисенко в 1948 році видвигнув теорію, що прикмети, набуті рослинами й звірятами, можуть бути перенесені на їхніх потомків. Ця теорія мала піддержати основну матеріялістичну концепцію про вплив обставин на біологічний розвиток, що заперечує західну концепцію дідичности. В кожному разі ця теорія зробила Лисенка „найпередовішим" біологом в совєтській оцінці. Тепер, після смерти Сталіна, Лисенко вважав за відповідне проголосити в „Правді", що цей „розвиток матеріялістичної біології ми завдячуємо Йосипові Віссаріонови чові Сталінові", що „товариш Сталін знаходив час на перевірку найважливіших проблем біології" та що Сталін безпосередньо опрацював плян виданої Лисенком в 1948 р. праці: „По положення біологічних наук", даючи йому вказівки та інструкції, як він має писати поодинокі розділи. Статтю Лисенка на цю тему перекладено тепер на англійську мову й американські коментатори намагаються найти вияснення на цей крок Лисенка. Одні вважають, що Лисенко, покликуючись на авторитет Сталіна, бажав би цим піддержати свою теорію, а інші, натомість, думають, що він хоче тепер позбутись тої теорії, відступаючи її Сталінові. Ню Йорк Таймс, пишучи про ці біологічні суперечності, покликається в числі з 4-го липня коротко теж на погляд в цій справі, висловлений головою УВАН, проф. Михайлом Ветуховим.

„Правда": Айзенгавер і Доллес це сівачі незгоди"

Москва. — Московська „Правда" виступила з дуже гострою статтею, в якій називає американського президента Айзенгавера та державного секретаря Доллеса „сівачами незгоди, напруження й агресії" і погрожує, що їх „наклепницькі вигадки й підбурюючі заклики" звернуться проти них самих. Редакційна стаття „Правди" підписана криптонімом „Обсерватор". Московський кореспондент „Ню Йорк Таймс"-у звертає увагу, що та найновіша протиамериканська стаття „Правди" своїм стилем зовсім пригадує її відповідь Айзенгаверові, коли той заявив 16-го квітня ц. р., що ЗДА хочуть бачити діла Совєтів, а не слухати слів. „Правда" причепляється тепер до коментарів американських державних мужів, що їх вони висловили у зв'язку з революцією німців проти совєтських окупантів. Провідний комуністичний орган вбачає в становищі президента Айзенгавера й державного секретаря Доллеса познаки „нових авантюр і провокацій", подібних до берлінських заворушень та поведінки корейського президента Сингмана Рі. Водночас „Правда" запевнює, що совєтський уряд змагатиме далі до відпруження у міжнародній ситуації і до „миру".

„Партія розторощила ворогів" – твердить Москва

Москва. — „Ізвєстія" оголосили сьогодні заяву, що совєтська комуністична партія „розторощила всіх членів, які старалися засіяти незгоду та підірвати єдність партії". Цей провідний совєтський часопис підкреслив з притиском, що „єдність в рядах партії була, є і має бути основою сили і незламности нашої партії". „Ізвєстія" радіють, що партія „розторощила ворогів, що намагалися засіяти в рядах партії недовір'я в перемогу соціялізму".

Редукція персоналу в амбасаді ЗДА в Лондоні

Лондон. — Близько одна третина службовиків в американській амбасаді в Лондоні втратить працю наслідком ощадностей у новому бюджеті ЗДА. Тому, що невідомо ще докладно, хто саме впаде жертвою цієї реформи та що ніхто ще досі не дістав формальної виповіді праці, в американській амбасаді настав настрій нервозности, що погано відбивається на загальній атмосфері. Досі було в Англії 245 членів амбасади і консулятів ЗДА.

ПІВД. КОРЕЯ ВІДКИДАЄ АМЕРИКАНСЬКІ КОМПРОМІСИ

ПРЕЗ. РІ ОБСТОЮЄ ДОМАГАННЯ БОРОТЬБИ ЗА ОБ'ЄДНАННЯ КРАЇНИ

Сеул, Корея. — Спеціяльний висланник президента Айзенгавера, асистент державного секретаря в далекосхідніх справах Волтер С. Робертсон, відбув вчора чергову конференцію з південнокорейським президентом Сингманом Рі, але й цим разом не потрапив добитись корейської згоди на перемир'я з комуністами. Робертсон мав запропонувати Південній Кореї низку компромісів, включно з американською згодою на вимагане президентом Рі залишення передбаченої постановами про перемир'я політичної конференції, якщо б вона впродовж трьох місяців не потрапила вирішити справи об'єднання Кореї, але всі ці компроміси не переконують корейців і вони домагаються американської обіцянки й зобов'язання продовжувати боротьбу за об'єднання. На відбутих вчора вже дев'ятих з черги нарадах з президентом Рі, Робертсон мав конкретно запропонувати, крім договору про взаємну оборону та про американську допомогу у відбудові Кореї, що делеґація З'єдинених Держав солідаризуватиметься з делеґацією Південної Кореї та покине політичну конференцію, передбачену постановами про перемир'я, якщо ця конференція впродовж 90 днів не потрапить вирішити справи об'єднання Кореї, та що З'єдинені Держави й Корея тоді почнуть наради „на найвищому рівні" щодо дальших заходів для об'єднання Кореї, але з тим застереженням, що кожне рішення такої конференції буде мати бути ратифіковане Сенатом у Вашинґтоні. Всі ці обіцянки не переконують президента Рі й він домагається, щоб З'єдинені Держави зобов'язалися продовжувати війну за об'єднання Кореї, якщо б тієї мети не можна було досягнути в означеному часі мирними засобами. Факт, що після вчорашньої конференції між Робертсоном і президентом Рі заповіджено дальші наради між ними, дає ще деякі надії на можливість „якогось" порозуміння та що Робертсон не повернеться до Вашинґтону без нічого. Робертсон, їдучи вчора на наради з президентом Рі, натрапив на велику демонстрацію корейців, які домагались продовжування війни за звільнення цілої країни. Тимчасом комуністична пропаґанда перестала домагатись поновного інтернування звільнених президентом Рі з таборів антикомуністичних північно - корейських полонених і в альянтських колах роблять з того висновок, що червоні готові підписати договір про пебемир'я без дальшого видвигання тієї справи.

Французькі заходи в Індо-Китаю

Париж. — На запрошення французького уряду взяти участь у переговорах над поширенням автономних прав трьох складових частин Індо-Китаю, прихильно відповіли В'єтнам і Ляос. Нема відповіді ще від Камбодії, що її очолює король Нородом Сіганук, популярний в народі за його рішуче вимагання повної державної незалежности. Французький командир в Індо-Китаї, ґен. Навар, відбув водночас наради в справі осінньої кампанії проти комуністичних повстанських банд у провінції Вєтнаму. Французький уряд сподівається, що його уступки в користь незалежницьких тенденцій в Індо-Китаю послаблять комуністичну аґітацію та облегшать воєнні операції.

Фінансові труднощі Франції

Париж. — Новий французький прем'єр Жозеф Ляніель відразу стрінувся з труднощами на терені парляменту, коли заторкнув можливості розв'язки постійних фінансових труднощів Франції. Його внесок на підвищення податків від нафтових продуктів був відкинений фінансовою комісією французької палати депутатів. Міністер фінансів Фор сварився, що вплив податків раптово зменшився і пояснив це м. і. зростом доріжні у Франції.

Альянти знову домагаються скасування берлінських бар'єрів

Берлін. — Вже втретє від проголошення у східньому Берліні виняткового стану три західні альянти домагаються від совєтського високого комісаря скасувати бар'єр, що розділює з того часу західній Берлін від його східньої частини. Терпить на цьому головно комунікація берлінськими підземною і надземною залізницями та трамваями. Західні альянти відмовилися дати ґарантії, що їх домагалися москалі, як передумову скасування бар'єрів, а саме, щоб із заходу не продіставались до східнього Берліну „злочинні елементи". Східньо-берлінське управління заявило вчора, що „візьме під увагу" можливості облегшення комунікації в цілому Берліні.

АМЕРИКАНСЬКЕ РОБІТНИЦТВО ЗА ДОПОМОГУ НІМЕЦЬКИМ РОБІТНИКАМ

Стокгольм. — Джордж Міні, президент Американської Федерації Праці, і Волтер Рутер, президент Індустріяльних Організацій, які перебувають тепер у Стокгольмі на Конґресі Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Союзів, вислали спільну телеграму до Вашинґтону з домаганням, щоб американський уряд перейняв негайно ініціятиву для піддержання боротьби німецьких робітників проти совєтського тоталітарного режиму у східній частині Німеччини. Названі провідники американського робітничого світу покликуються на 16 мільйонів робітників, зорганізованих в очолюваних і репрезентованих ними юніях. У своїй першій промові на пленарній сесії конґресу у Стокгольмі Волтер Рутер гостро заатакував комуністичний режим у Східній Німеччині та взагалі за залізною завісою і заявив, що вільні робітники в усьому світі мусять бути приготовані на те, щоб навіть вхопити за зброю в боротьбі проти комунізму. Конґрес прийняв одноголосно резолюцію, що жадає від усіх членів Конґресу дати всецілу піддержку втікачам з-поза залізної завіси та боротися за об'єднання Німеччини. Названі президенти найбільших двох американських робітничих організацій кажуть у своїй телеграмі до американського уряду також про конечність вимагати від Совєтів, щоб вони звільнили всіх заарештованих німецьких робітників та допустили у Східній Німеччині свободу партій і професійних спілок.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІДКРИТТЯ СОЮЗІВКИ

Старе покоління американських українців, що в такому поважному числі прибуло на святочне відкриття Союзівки, очам своїм не вірило, що Український Народний Союз спромігся на цей новий здобуток. Та ж недавно тому була згадка в рубриці „З пожовклих листків", що тому 50 років усе майно У.Н.Союзу не перевищало $16,000! Навіть між присутніми на відкритті Союзівки було чимало живих свідків тих бідних часів, чи пізніших різних криз, які доводилось У.Н.Союзові переживати, головно за вірну службу свому народові та його ідеалам. Але з дрібних центів, тяжко запрацьованих нашим робітником в Америці, почало творитися згодом щораз більше майно У.Н.Союзу, а з ним побільшалася теж і культурна і видавнича праця цеї найстаршої нашої народної установи, призначена для освідомлювання американських українців та їх тут роджених дітей. Бо про допомогову і політичну акцію У.Н.Союзу в користь Старого Краю вже й не згадувати; її ведено від самого початку заснування організації.

Для старих іміґрантів, що були не тільки свідками і творцями народного життя в Америці, така подія, як відкриття Союзівки, набирає особливого значення. Вони відчувають, що це вже один з вищих осягів у житті нашої спільноти! Старі батьки здобулись на цей дарунок молодому поколінню, своїм дітям, щоб вони довго пам'ятали про Рідний Край, з сіл якого вони вийшли. Зготовили для них місце для веселости і відпочинку, а одночасно й для культурної розваги з українською книжкою, з українською піснею і танком, з українськими лекціями і українською стравою. Молоде, тут роджене, покоління мабуть це відчуло, бо також і воно прибуло на відкриття в більшому числі, переконуючись ще й тим разом, як то гармонійно можна злучити найкращі почування до зоряного прапору з тими великими ідеями волі, що їх репрезентує прапор поневоленої, але ніким ще досі непокореної України.

Приємно було поглянути на цьому народному святі на симпатичну постать українського генерала з-над Дніпра, що відчув у свому серці, що не можливо йому не бути і на посвяченні такої української твердині, як Союзівка. Прибув на Союзівку і роджений тут полковник американської армії. Прибув здалека відвідати свою маму і разом з ріднею прибув на Союзівку на довший відпочинок! Чи та мама з українського села, що виховала такого доброго сина, і цей син не заслуговують на добре слово згадки?

Прибули на це свято, як своє, рідне й дороге, старі й молоді, прибули з Львівщини і Київщини, чи інших земель України, а зокрема прибуло їх багато з Лемківщини. Тримаються цупко хоч цього „шматка вільної України на гостинній американській землі", як говорив головний предсідник УН-Союзу, бо там за морем, їх рідну Лемківщину „відрізали" від решти України і заселили чужим елементом. Може не один з них захоче на Союзівці й старечого віку доживати, бо й це є в програмі У.Н.Союзу, як одна з важливих постанов, які мусять бути здійснені.

Ми не хочемо перебільшувати ні самого відкриття Союзівки, ні її призначення. Це ж тільки початок поважного, на великі розміри закросного діла. Пляни маємо прекрасні, але здійснити їх буде можна тільки при допомозі нашого загалу, а в першу чергу нашого свідомого членства. Тому вважаємо, що це тільки для заохоти проголосив головний касир замість привітів деякі більші пожертви відділів У.Н.Союзу, а то й поодиноких членів. Тепер, коли вже Союзівка стала дійсністю, теж й інші відділи не повинні зволікати бодай з складенням тих пожертв, що їх ухвалила остання Конвенція У.Н.Союзу.

Маємо Союзівку, якою можемо радіти, але вдоволені вповні будемо нею тоді, коли сповнимо ті всі пляни і мрії, що ми з нею зв'язуємо, себто, коли вона стане таким місцем відпочинку і культурної розваги американських українців, що притягатиме до себе в першу чергу молодь, яка набиратиметься в ній свіжого запалу та знання, потрібного до праці серед нашої спільноти.

З Богом, як сказано в проповіді під час відкриття, відкрито Союзівку і з Божою допомогою та співпрацею загалу ми її розбудуємо згодом на славу українському імені в Америці. Така наша постанова, така наша ціль.

ПІД ВІЛЬНИМ НЕБОМ СОЮЗІВКИ

(З однодніввки „Союзівки")

Від двох днів під вільним небом Союзівки гомонять веселі розмови, лунають прекрасні українські пісні, несеться радісний сміх. Сотні автомобілів і десяток автобусів вкрили велику площу при в'їзді в Союзівку, а сотні інших авт. що проїжджають шляхом біля Союзівки, сповільнюють біг або й пристають та з цікавістю прислухуються гомонові й приглядаються двом прапорам: зоряному американському й синьо-жовтому українському, що гордо повівають на високому машті біля одного з багатьох будинків Союзівки.

Офіціяльне відкриття Союзівки без сумніву започатковує новий період в житті нашої американсько-української спільноти. Тисячі українців з'їхались тут, під вільним небом Союзівки, ані не на панахиду по ще одній нашій втраті, ані не на маніфестацію проти ще одного імперіялізму чи проти ще одного насильства ворогів над українською землею чи над українським народом. Ми зійшлись тут тільки як люди, як вільні громадяни вільної країни, щоб подихати свіжим, гірським повітрям, помилуватись чудовими краєвидами, щоб відпочити від усіх тих маніфестацій, що їх нам диктує наш національний обов'язок в місцях нашого поселення та, одпочивши, приготовитись до нових, ще більших і ще успішніших.

У нас досі навряд чи бракувало всіляких імпрез. Але нам напевно бракувало таких імпрез, як оце ми переживаємо на Союзівці: товариських зустрічей, вільних свобідних розмов, культурної розваги. Власне такі імпрези, що стягають нас, не тільки як патріотів, але й як звичайних собі людей, були великою прогалиною в нашому спільнотному житті й цю прогалину повинна заповнити тепер Союзівка. Ця ділянка нашого спільнотного життя, має зробити нас повними людьми, такими, як ми були б на рідній землі, якщоб вона була своя.

Союзівка тількищо починається, вона ставить ще тільки перші кроки й від нас залежить, щоб її спізнений розвиток пішов швидкими темпами. Під вільним небом Союзівки вітає Вас Редакція „Свободи", випускаючи цю однодніввку теж під цим же вільним небом. Вітаємо Вас пригадкою тої доброї, розумної засади: про все, що тут добре, скажіть другим, а про всі недоліки скажіть управлінню цієї оселі.

МИЛОСЕРДЯ ЧИ ДУХОВА КРИЗА

Після визволення Европи від націстівської тиранії, в усіх поневолених донедавна країнах пішла хвиля відплати. Це було не тільки в Німеччині й Японії, де чужа окупаційна влада переводила арештування і ставила перед суд перемсжених за воєнні злочини. Ті процеси над воєнними злочинцями — це окрема справа: вже тепер є ціла література про неї і вже тепер є дуже поділені думки, чи добре сталося, що американці, разом із англійцями та французами судили, засуджували й вішали маршалів і генералів ворожої, побитої і обезброєної армії, та ще й допустили до ролі прокураторів тих представників большевицького совєтського режиму, найбільш жорстокого і злочинного винуватця мільйонів невинних жертв. Проте, судили всіх отих воєнних злочинців за докладно закидувані їм злочини, а хто знав та ще й сам пережив страхіття гітлерівського режиму, той не мав милосердя до вчорашніх тиранів і катів.

Але справа не в отій цілій серії процесів, із котрих найславнішим був перший Нюрнберський процес, що в ньому — в жовтні 1946 р. — засудили на смерть 11 найвищих гітлерівських цивільних і військових достойників, з Герінґом, марш. Кайтлем, ген. Йодлем і міністром закордонних справ Рібентропом у проводі. Подібна процедура відбулась і в Японії, де напр., 23 грудня 1948 року (отже ще у три роки після закінчення воєнних дій!) суджено й розстріляно кол. прем'єра Японії, ген. Тоджо. Важніше й цікавіше, що відбудовані національні держави, звільнені від німецької окупації, почали розправлятися з тими власними громадянами, що під час війни йшли на співпрацю з ворогом-окупантом. Це були справи за „колябораціонізм", що вперше з цією назвою ввійшов до кодексу міжнародного права. Самі норвежці судили й розстріляли Відкуна Квізлінґа (23 жовтня 1946), а наслідували їх чехи, що повісили старенького професора Гаху, який був трагічною фігурою на становищі безсилого президента окупованої німцями Чехії, — повісили й отця Глінку, що очолював самостійницький словацький рух в оперті об Німеччину, — і було безліч подібних випадків. Було б опростаченям проблеми, коли б обмежитися до твердження, що це комуністи пекли свою печеню, бо розправлялися з своїми найбільшими ворогами. Правда, комуністи грали дуже поважну ролю в рухах спротиву західніх народів, головно в Італії і Франції, але це був майже вийнятковий випадок, що суто - комуністична партизантська частина схопила й повісила коміть головою італійського дуче Муссоліні. У Франції всуміж із комуністами перебували в русі резистансу найпалкіші патріоти з-поміж некомуністичних партій. І коли власне у Франції хвиля відплати проти всіх, що на них тільки впала тінь колябораціонізму, піднялась вище всіх інших країн, то це було вислідом глибокого французького державницького патріотизму, і сторіччями накопиченої ненависти до німців, і прикметного французам запального темпераменту, і — врешті — свіжої післявоєнної психози.

І в цій гарячці відплати гинули люди, із яких деякі діяли безумовно у добрій вірі, стараючись служити батьківщині на свій лад. 11 жовтня 1945 року засуджено на смерть у Парижі кількакротнього бувшого прем'єра і міністра, визначного адвоката з професії, П'єра Ляваля. Присуд видано „без права апеляції". Американські кореспонденти, звітуючи писали, що процес і присуд „залишили по собі гіркий посмак". Сам Лаваль відмовився відкликуватись до ласки ген. Де Ґоля, тодішнього голови Франції, а у відповідь на відклик адвокатів, що домагалися перевести нову розправу, де Ґоль заявив: „Ще одна Ляваліяда? О, ні, Франції цього не треба". І Лаваля розстріляли в п'ять днів після видачі присуду на в'язничному подвір'ї, випомпувавши йому раніше шлунок з отрути, яку зажив. Відмовили його просьбі, щоб він міг сам скомандувати „стріль", а помер з окликом „Хай живе Франція". Чи хтонебудь у світі демонстрував проти Франції?, або взагалі квестіонував правильність тієї смертної екзекуції?! Не було цього — крім єдиної Америки — ані тоді, коли 17 липня 1946 року маршал Тіто розстріляв у Білгороді ген. Драя Міхайловіча „за зраду", дарма, що цей останній бився також проти німців. Не було цього, коли 3 березня 1947 року французи розстріляли Фернанда де Брінона, амбасадора уряду у Віші, себто насправді зв'язкового між французьким урядом і окупантами, професійного дипломата. Тим менше було підстави до протестів проти повішення 3-го січня 1946 р. в Англії журналіста Вільяма Джойса, званого популярно „лордом го-го", який в німецькому радіо вів пропаґанду англійською мовою.

Всі вони згинули з тавром зрадників. Щодо деяких із них, як сказано, іде і йтиме далі спір, чи вони дійсно були зрадниками. Але так їх осудила їхня власна влада, і це для закордону вирішувало справу. Що ж тим часом діялось і далі ще діється із справою Розенбергів?! Велася ця справа від 16. червня 1950 до 19. червня 1953 отже повних 3 роки. „Ню Йорк Таймс", подаючи календарик судової процедури, наводить 33 дат і позицій. Щодо того, що цих двоє американців зрадило свою батьківщину, випиґуючи в користь іншої держави і передаючи їй найбільші тайни, які, як заявив президент, можуть спричинити мільйони невинних жертв, — ніхто не мав найменших сумнівів. А проте: Ватиканське радіо надає спеціяльну програму присвячену Розенберґам; в Парижі не тільки комуністи і ліві соціялісти протестують (петиція, підписана щось поверх 200 депутатами), але й Християнський Комітет Ревізії процесу Розенберґів замовляє спеціяльну Богослужбу в соборі Нотр Дам за згодою кардинала Фельтіна, що від себе вислав телеграму Айзенгаверові; 200 англійських демократів із найбільшими прізвищами йде до Черчила з просьбою інтервеніювати у Вашингтоні; в Австралії портові робітники грозять страйком у відношенні до американських кораблів. А вже після виконання смертного присуду на Розенберґах величезна більшість франко-англійської преси, з „Ле Монд-ом" і „Менчестер Ґардіян-ом" у провід, ласться на американське правосуддя і „стверджує", що щонайменше — американці зробили „велику помилку"...

Очевидно, скрізь була комуністична режисура. Але ця режисура не мала би таких успіхів і не змогла б запрягати у свій віз і кардиналів і лавреатів Нобля, коли б світ не переживав страхітливої духової кризи помішання понять. І ця духова криза є страшніша, як усі склади совєтських атомових бомб, зладжених за рецептами, що їх покрали і зрадили Фукси, Ґрінґласи, Гольди і Розенберґи. І це не людське милосердя, а захитання моральних духових вартостей казало обороняти Розенберґів.

СУМНІВИ В БРИТАНІЇ

(Від нашого кореспондента з Лондону)

Заступаючи свого недужого міністра закордонних справ, А. Ідена, прем'єр, Винстон Черчил, виголосив свою відому промову в парляменті, в якій подав плян переговорів з московським урядом „на найвищому щаблі", щоб вияснити ситуацію і усунути спір між демократичними великодержавами та СССР. Сер Винстон Черчил висловив надію, що в разі успіху переговорів мир у світі міг би бути забезпечений „на покоління".

Небагато часу минуло від цієї промови. Намічену конференцію „Трьох" на Бермудських островах відложено через урядову кризу в Франції. Але як паризька урядова криза кінчилася, сталася несподіванка: лікарі порадили 80-літньому прем'єрові спочинок на місяць, або й довше. Таким чином конференція на Бермуді ще раз відкладається, а що саме Черчил дав почин для неї, то без нього ця конференція неможлива. Отже — надії на скоре і радикальне розв'язання проблем світової політики через безпосередні переговори з Москвою починають в'янути.

Події в Чехії та в Східній Німеччині не лишилися без впливу на громадську думку в Британії. Відомо, що політика обох великих партій Британії — консервативної і соціялістичної — виходили з припущення, що Совєтський Бльок, від Ельби і до Владивостоку це „моноліт". Зустріч з фанатичним корейським і китайським військом у Кореї, що вишколене було під впливом доктрин, привезених з Москви, теж переконувало не одного політика в цій країні; мовляв, з комуністичними державами треба числитися як з явищем міцним і довготривалим.

Несподівано прийшли відомості про страйки в Чехії і про масові протести населення Берліну і Східньої Німеччини проти комуністичного режиму. Преса і члени парляменту прийняли відомості про протисовєтські рухи в цих країнах як доказ, що таки „щось гниле в московськім царстві", коли парафразувати Шекспірового „Гамлета". Проти терору, який шаліє посиленим способом в Східній Німеччині, склали свої заяви члени парляменту в Лондоні. Знов в пресі зустрінете нову оцінку і переоцінку ситуації в країнах, опанованих Москвою, і в зв'язку з тим нові думки щодо вирішення проблем Центральної і Східньої Европи.

Ліберальний „Менчестер Ґардіян" в статті з 26 червня, присвяченій Бермудській конференції, стверджує, що наслідком подій в країнах-сателітах відходить „від російського шляху". Часопис згадує, що немало писано про визволення країн, окупованих російським комуністичним військом, але коли приходять до висновку, що це визволення неможливе без війни, то відмовляються від цього визволення. Тому „Менчестер Ґардіян" ставить інший плян розв'язки спірних проблем в Европі:

(Закінчення на стор. 3.)

Василь Витвицький

СПЕКТАКЛЬ

По різних познаках видно, що підготовляється, а частинно вже відбувається новий спектакль. Його метою є показати, що у підсовєтській Україні відбувається нормальний розвиток музичної культури, що там постають і зразу ж друкуються нові замітні твори, що награються цілими сотнями грамофонові платівки, включаючи й оперову музику. Спектакль призначений цим разом для української еміґрації. Сюди присилають цілими десятками музичні твори й платівки, в тому й „повну українську оперу" наспівану і награну в київському оперовому театрі.

Нам слід приглянутися ближче цим нотам і платівкам, та розяснити об'єктивно, які вони і яка їхня вартість.

Список „нових українських музичних творів", виданих у підсовєтській Україні і пересланих в Америку, обіймає твори для фортепіяну, скрипки, співу і навіть для симфонічної оркестри, разом показне число близько 40 випусків. Здавалось би, що — як не як — ведеться там культурна музична робота, і що знаходить вона піклування з боку совєтської влади. Бо ж, як відомо, ні одна нотка не друкується там поза державними видавництвами і друкарнями. Самого Лева Ревуцького є у списку 4 випуски. А там аж роїться від української тематики: „Українські Мініятюри" Раухвергера, дві „Українські Сюїти" (Гозенпуда і Богданова), „Варіяції на українську тему" Раухвергера, уривки з балету „Лісова пісня" Скорульського та ін.

Твори відомих українських композиторів, як Косенко (помер 1938 р.), чи Ревуцький, це речі давні і тепер тільки передруковані. Соната Ревуцького це його опус один, а його прелюдії деякі ще з років 1913-1914. Тільки тепер їх розділено на окремі випуски („Дві Прелюдії", „Три Прелюдії"), щоби могти занотувати більше випусків. Те що з фортепіянових творів нове, то мало, а то й зовсім нецікаві для нас автори і твори (крім згаданих, такі, як Берковича „Легкі П'єси"). Це здебільшого педагогічна література середної вартости.

Нові, зовсім нові, твори для симфонічної оркестри. Це А. Штогаренка сюїта „Пам'яті Лесі Українки", В. Гомоляки „Закарпатські Скечі" і М. Катца „Сюїта Закарпатської України".

З самого першого погляду нас задивує: де ж нові твори відомих видатних українських симфоністів? Чому вибрано твір Штогаренка з неодмінним „Гопаком" (Леся Українка і гопак це совєтська інтерпретація поетки) і з „Радісним фіналє"? Чому надруковано якраз твір нікому невідомого Гомоляки?

Цьому останньому творові варто приглядатись ближче. За цей твір автор одержав „Сталінську премію" за 1950 рік. Частини „Закарпатських Скечів" такі: 1) „Тяжелое прошлое", 2) „Лесослав", 3) „Заря над Карпатами" і 4) „Народний Празник". Даремно шукати по сторінках цієї партитури познак музики Закарпаття. „Народний Празник" відбувається при музиці коломийки з „Верховино!" Але даремно шукати й познак мелодичних, гармонічних, чи інших вартостей, які висували б цей твір перед інші і які показували б композиторський талант автора. Ні! Це менш-більш грамотно ліплена гола большевицька пропаґанда, музичний відповідник писань Ярослава Галана, чи подібних йому авторів. Цей крам нагороджують, його друкують і його висилають у світ.

Пригадується живо, як ще у 1887 р. писав з Києва Микола Лисенко у листі до Івана Франка:

„Якби Ви знали, що робить цензура з українською продукцією, то аж гидко згадувати! Що є де талановитішого в творах, все те забороняється, що є найслабшого — геть у світ пускають".

Чи не робиться те саме тепер, тільки більше приховано і куди хитріше? — Як з нотами, подібна справа й з грамофонними платівками. Нам не слід приймати за добру монету тих кілька десятків платівок, між якими є такі, як народні пісні для „балалаєчних оркестр", як „українсько-російські танці", чи спів „червоноармійських ансамблів". Між останніми є й „Реве та стогне Дніпр широкий" на мелодію, про яку наш музикознавець Микола Грінченко писав ще у 1922 р. як про витвір безвартний, перещеплений з російського „душещипательного романсу".

Врешті „повна опера" з музикою Лисенка. Можна поминути те, що „Наталка Полтавка" з музикою Лисенка ніколи оперою не була. Тут суттєве інше питання, невже за тридцять з верхом років розвитку українська „радянська" музика дійшла в оперовій ділянці аж до того, щоби чванитися „Наталкою Полтавкою"? З боку большевиків це просто безсоромність прикривання іменами таких мистів, як Литвиненко-Вольгемут, Гайдай, Козловський, Паторжинський та інші.

Мета цілого цього спектаклю — черговий обман. Большевики хочуть показати, що музична культура в Україні розвивається, тоді, коли насправді вони самі всякими способами затримують її природний розвиток і примітивізують її. По цьому спектаклі пізнати руку вправних режисерів з тридцятьлітньою практикою. Але тепер вже ледве чи знайдуться наївні глядачі і слухачі, які не знали б ціни цієї покурої гри.

Вол. Дорошенко

МОЇ СПОГАДИ ПРО С. ПЕТЛЮРУ

(4)

Я дуже жалую, що не розпитався тоді в Петлюри, або в когось із його приятелів про його дитячі й юнацькі роки. Ми в тих часах не цікавилися особистим життям і відносинами своїх приятелів і товаришів. І мене ніхто про це не розпитував і я так само не питався інших. Ми цікавилися всім, тільки не особистими справами. Я довідався тільки, що Петлюра походить із незаможної сім'ї. Батько його заробляв на „біржі", тоб то держав фякрів. Родина була велика — кілька синів і дочок. Товариші показували мені навіть широке дворище Симонового батька. Мені, наче крізь сон, уважається, що я таки й сам був тоді у Симона в хаті, але тепер присягнути на це не можу.

На жаль, його дитячі роки так і лишилися невисвітленими в його біографії. У виданій недавно книзі В. Іваниса про Петлюру про це говориться буквально на трьох сторінках.

Нав'язані 1900 р. дружні відносини з Симоном зміцнилися під час моїх других відвідин Полтави влітку наступного 1901 року.

Тоді відбувся там перший всеукраїнський студентський з'їзд, на який прибули делеґати від усіх українських високошкільних громад, а заразом і перша конференція РУП. Я також дістав запрошення від організаційного Комітету, але воно прийшло до мене на село з деяким запізненням. Під'їжджаючи до Полтави, я стрінувся на роз'їзді поїздів із „Мухою" (Дмитром Антоновичем), що вертався до Києва. Ми обидва якраз стояли на плятформі, Муха встиг гукнути мені, що вже по з'їзді, але я не мав уже ані змоги, ані охоти вертатися, так би мовить, з порожніми руками й поїхав до Полтави.

І не жалував. Не всі делеґати роз'їхалися, тож я мав змогу на місці довідатися про все, що діялося на з'їзді й конференції. Ми ще в гуртку товаришів обговорили справу видань РУП, зокрема партійного органу „Гасло", що мало виходити закордоном за редакцією Д. Антоновича. Мене теж прошено брати в ньому участь. Тоді то я ще раз стрінувся з Симоном та іншими товаришами, з якими познайомився в минулому році. Та й з багатьма іншими, бо в Полтаві перебувало тоді чимало нашої студентерії, висланої з університетських міст на участь у розрухах. Тоді, пам'ятаю, познайомився я, між ін., з покійним професором Борисом Іваницьким, молодим студентом Лісного Інституту. Скільки пригадую, Іваницький до РУП не належав.

Виїхавши тоді з Полтави, я довго не бачився з Петлюрою, проте наші взаємини не переривалися, хоча й обмежуючися тільки листуванням. Шляхи наші на якийсь час розійшлися. В результаті селянських розрухів на Полтавщині і Харківщині в 1902 р., що їх викликала РУП, Петлюра мусів покинути Полтаву, уникаючи арештування. Разом із Понятенком подався він на Кубань, до Катеринодару, де теж брав участь у „Вільній Громаді" РУП, як називалися тоді її місцеві Комітети. І знову в наслідку цієї участи мусів покидати насижене місце й податися в 1905 р. на еміґрацію до Львова.

Тут Симон бере участь у праці „Закордонного Комітету" РУП і редаґуванні партійних органів — „Праця" та „Селянин", а також у органі галицько - української соц. демократії „Воля". Заразом працює в „Записках" НТШ в Літ. Наук. Вістнику, перекладає на спілку з Марусею Виноградовою для „Української Видавничої Спілки" лекції проф. М. Стороженка з всесвітньої літератури.

У Львові користувався Петлюра великими симпатіями серед галицько - української молоді, та старші дивилися на нього прихильним оком. Коли мені довелося оселитися у Львові, я чув від багатьох приязні відзиви про Ст. Таґона — під таким псевдонімом жив там Петлюра.

II. Київ 1908. Львів 1908-1914

До Києва вернувся Петлюра аж наприкінці 1905 року, після революційних подій, які довели до конституційного маніфесту, окропленого, правда, кров'ю — революційної інтеліґенції й жидів. Та я стрінувся з ним аж на весні 1908 року, просидівши від початку січня 1907 р. — у царських в'язницях.

Тут не місце розписуватися про справу мого в'язнення й судження: мені довелося ставати раз перед судом виїздної сесії Харківської Судової Палати за „переховування й розповсюдження нелеґальної літератури", за що я дістав рік кріпости, а заразом перед воєнним судом за організацію вбивства генерала Полковнікова разом із сімома іншими обвинуваченими, хоч усі ми були духа винні. Двічі виправданий я нарешті вийшов на волю при кінці весни 1908 р. і жив на селі під „явним доглядом" поліції, змушений час-до-часу ставитися до уряду станового пристава в сусідньому містечку. Але невдовзі викликав мене телефонічно до Києва один із наших оборонців, Семен Ратнер, брат славного адвоката-бундиста Бориса. Він, завдяки своїм зв'язкам, завчасу довідався, що всім обвинуваченим у згаданій справі грозить нова розправа, бо Найвищий Військовий Трибунал у Петербурзі, прихилившися до спротиву прокурора, скасував попередній присуд, за яким частина підсудних, разом зо мною, була виправдана. Тепер, з огляду на нову розправу, звільнених мали знов арештувати, щоб перешкодити їм ухилитися від суду.

Ратнер умисне повідомив мене про це, щоб я мав змогу надуматися, чи ставати на суд, чи еміґрувати. Змучений в'язницею й судами, я не хотів, опинившись на волі, важити своєю долею. Тож рішив тікати закордон.

І в цій справі удався до редакції нашого леґального партійного органу „Слово", що виходило саме за редакцією С. Петлюри, якому допомагали Валентин Садовський і Міхура („Хведір Кучерявий"). Всі вони дуже спочутливо поставилися до мене в мойому скрутному становищі й обмірковували, як би влаштувати мені перехід границі. А тут, як на те, заходить до редакції один із наших товаришів, Охрім Соболів. Царська адміністрація мала його вислати на північ Росії, в Томську губернію, за революційну роботу, але згодилася замінити заслання на висилку на такий самий реченець закордон, як це тоді практикувалося. Соболів мав уже й леґальний пашпорт на виїзд.

Петлюра з Садовським і Міхурою налягали на нього, щоб він відступив пашпорт мені. „Як тебе піймають при нелеґальному переході кордону, говорив Петлюра до Охрима, то тобі нічого страшного не станеться, — посидиш собі трохи на засланні, а як спіймають Дороша — так мене звали мої товариші, — то йому загрожує воєнний суд і хто знає, що той суд вирішить, може й каторгу".

Л. Луців

КНИЖКА ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ

— Та це церква св. Юра у Львові!

— Так. Це обкладинка нової книжки „Наш Львів", що її саме випустило на книжковий ринок видавництво „Червона Калина" в Ню Йорку. Це її перше видання на американській землі, і вона задумує видати подібну працю й про Київ та інші наші славні міста.

— Тут бачимо ще й Успенську церкву з її вежею Корнякта та герб міста Львова — лева. Хто автор цієї гарної вінєти?

— Професор Володимир Січинський. Він також і автор двох статтей у цьому збірнику: „Про архітектуру і мистецтво Львова" та статті „Чужинці про Львів".

— Він фахівець у цих справах, і його статті мусять бути цікаві.

— Так. Він уміє легко писати, хоч його статті нічого не тратять на науковій вартості від легкости стилю.

—А статті інших авторів?

— Так само. Ти вже може читав у „Свободі", які статті містить ця нова книжка про український Львів.

— Так, але вже й забув, бо ж годі пам'ятати щось коло тридцять назв статтей, які там були вичислені.

— „Наш Львів" приносить праці майже про всі важливіші ділянки „львовознавства". Микола Шлемкевич написав настроєву „передмову" до цього збірника. Ярослав Пастернак пише про археологію західньо-української столиці, а Володимир Дорошенко про зв'язки Києва і Львова. Він сам полтавець, але більшу частину свого життя прожив у Львові і львівсько-київські взаємини йому відомі, як то кажуть, з автопсії.

Гадаю, що в збірнику повинна бути й історія Львова.

—Вона находиться майже в кожній статті, але окремо пише про це Микола Андрусяк. Всі інші автори заторкують історію Львова, коли пишуть статті про „Міщанство Львова" (Михайло Галібей), про „Літературний Львів" (Лука Луців), „Український музичний Львів" (Василь Витвицький), „Українське шкільництво у Львові" (Лев Ясінчук), або про таку цікаву справу, як „Перемиська митра-корону", про яку написав статтю Лев Лепкий.

— То це, як бачу, сама тільки старша історія, а молоде покоління хотіло б знати дещо і про новіші часи львівської історії.

— Редактори збірника не забули й про це. Лука Мишуга дав до збірника прекрасну статтю „В поході до волі", в якій із глибоким зворушенням згадує славний день 1 листопада 1918 року у Львові. Про ці найновіші часи пишуть ще й такі автори: Іван Кедрин „Чи справді Пісмонт", Василь Мудрий „Львів осередок боротьби за український університет", Ярослав Гриневич „28 червня 1914 р. у Львові", Никифор Гірняк „Львів у воєнних роках 1914-1918", Роман Купчинський „Село в міських боях", Микола Пачовський „Вивішення прапору" (на львівському ратуші), Володимир Калина „З листопадових боїв на Підзамчі".

— Як бачу, то нова книга про наш Львів — це повна енциклопедія про нашу західню столицю.

— Ця збірна праця про Львів може бути дійсно настільною книжкою української родини. В ній кілька повносторінкових ілюстрацій, а крім цього кожна стаття напочатку має меншу ілюстрацію, так що всіх ілюстрацій понад тридцять. Та я ще не згадав усіх статтей, що вміщені в цьому збірнику. Ярослав Рудницький вмістив у ньому дві статті: „Назва Львів та її походження" і „Львівський говір". Іван Р. Костюк написав гарну сильветку своєї матері, яка хоч і була чужого роду, то виховала своїх дітей на українських патріотів. Володимир Білозор оповідає, як виховувалися діти мішаних родин, або так званих „греко - католиків". Григор Лужницький пише про значення св. Юра для Львова й українського народу. Роман Раковський розповідає про Львів в українській кооперації на західніх українських землях.

— Гадаю, що всебічніше не можна було вичерпати всіх проблем, що зв'язані із Львовом.

—Сама редакційна колегія має в цій справі трохи іншу думку. Але про це пізніше. Редакція не хотіла перевантажувати збірника белетристичним змістом, бо хотіла втримати його науковий характер. Але в збірник попало дещо, що належить до красного письменства. Тут згадаємо уривок драми Івана Керницького „Сіль землі" та два нариси Лева Лепкого під заголовком „Під патиною віків".

— Гадаю, що такі белетристичні чи півбелетристичні матеріяли напевно зацікавлять читача, який радо їх прочитає, після лектури інших статтей.

— Це правда. Та коли вже ми згадували про всі статті в цьому збірнику, то для повноти треба б ще згадати про цікаву статтю Володимира Трембіцького „Львів і філателія" та статтю Василя Лева під заголовком „Львівська богема між двох війн".

— Ти обіцяв щось сказати про хиби цієї книжки.

—Редакційна колегія вже й сама бачить, що деякі справи пропущено і немає нічого про них у збірнику. В ньому згадується про жіночі організації, але нема окремої статті про жіноцтво Львова. Сталося це через недогляд, який тепер годі направити. Так само сталося із спортом, про який не пишеться окремо. Могла б була бути ще й окрема стаття про ролю нашого духовенства в житті українського народу, яка доповнювала б коротеньку статтю Григора Лужницького.

— Гадаю, що це можна буде зробити в другому виданні.бо книжка повинна швидко розійтися.

— Я також так думаю. Тоді можна б було дати й довший зміст англійською мовою, бо теперішній подає тільки одним реченням зміст українських статтей. Те саме відноситься і до „Меморіялу Державного Центру УНР до Американського Уряду", який подано тільки в українському перекладі.

— Та ці маленькі недоліки ніяк не зменшують вартости направду цікавої й корисної книжки, якою Видавництво „Червона Калина" започаткувало свою видавничу працю. Швидкий її розпродаж уможливить дальшу видавничу працю видавництва. заслуженого ще на рідних землях. „Червона Калина" гідно вшанувала 700-роковини заснування королем Данилом города Львова.

ПОХОРОН СЛ. П. Д-РА С. БАРАНА

В понеділок 8. червня українська громада м. Мюнхена і його околиць поховала д-ра С. Барана, що помер після недовгої хвороби.

На цвинтарі Вальдфрідгоф, де знаходиться вже не одна могила чільних українських діячів, як ось проф. Д. Дорошенка та інж. Ю. Павликовського, де щороку на Зелені Свята відбуваються поминання всіх Поляглих за волю України, долучилась ще нова могила.

Своєчасно до цвинтаря стали напливати українські громадяни, щоб віддати останню честь заслуженому громадському і політичному діячеві. Жалібні клепсидри були виставлені в різних місцях Мюнхену та по різних осередках скупчення української еміграції. Серед присутніх, число яких оцінюють на 300 осіб, можна було побачити не лише чільних представників політичних, громадських, наукових організацій, але й багато рядових громадян, що прибули з-поза Мюнхену. Впадає в око відсутність лише одного середовища, що зве себе націоналістичним, але лідери якого не показуються ніколи і ні при яких українських урочистостях. В тім не можна не добачити якоїсь аномалії.

Жалібна громада уставилась в каплиці навколо катафальку двома півколами. Поодним боці видно п. Президента А. Лівицького, а поряд з ним уряд. Голову УНРади І. Багряного разом з членами Президії та ВО УНРади. Коло них численні представники союзних народів з-за залізної заслони в лиці таких важних осіб, як Е. Гегечкор, голова Грузинського уряду, п. М. Абрамчік, голова Ради Білоруської Народної Республіки, п. Г. Навасард'ян, лідер вірменської партії Дашнакцутю, члени Комітету Незалежности Кавказу пп. Магома і Кантемір, лідер північ. кавказців п. Наміток, представники громадських організацій в Німеччині румунів, чехів, поляків, мадярів і ін.

В другому місці стоїть гурт американців на чолі з п. И. Кедриком, політичним дорадником Американського Консуляту в Мюнхені, а в гурті помічаємо пп. І. Печ, Н. Александер, Кертс і інших. Вони також прийшли вшанувати пам'ять українського патріота і виявити свою увагу до українського народу. Нажаль нікого не бачимо з німецького громадянства, не то з офіційних осіб, яких вчасно повідомлено про смерть, ба — навіть окремих осіб, зближених до української громади в Німеччині. Вони обмежились висланням писемного співчуття . Вислови співчуття надіслав телеграфічно також адм. Л. Стівенс, голова Американського Комітету для Визволення від Большевизму.

Жалібну Службу Божу править Ген. Вікарій о. д-р Голинський в сослуженні оо. Леськовича і Левицького. Співає чоловічий хор під орудою п. Яремовича. Жалібні співи віддаються голосною луною під склепіннями каплиці. Труна потопає серед квітів. Видно написи: від Президента, від членів ВО УНРади, від УНДО, від Спілки Журналістів; разом — вісімнадцять вінків. По заупокійній відправі жалібний похід рушає до місця вічного спочинку і виглядає дуже імпозантно. Виряжають в останню дорогу Небіжчика, як свої так і чужинці, які лишаються на похороні до самого кінця.

Над розкритою могилою промовляють насамперед священники, Генеральний Вікарій о. Голинський від Української Католицької Церкви і о. Дубицький від УАПЦ. Далі зворушливе слово промовляє п. Президент, а за ним уряд, — голова УНРади, І. Багряний. По них від ВО говорить п. Дм. Андрієвський, який підкреслює несмертельність пам'яти небіжчика, який житиме в ділах його наступників, що трудитимуться над українською справою.

Від всіх союзних народів ССР забирає слово П. Абрамчік, який, хоч і білорус, промовляє чистою українською мовою. Далі говорить Голова Спілки Українських Журналістів, якої Небіжчик був почесним головою, п. д-р М. Коновалець, пізніше виступає представник студентства, а на самому кінці, як речник УНДО промовляє п. д-р Хробак. В сильній, темпераментній промові він накреслює моральну постать Покійного. Разом виступило 10 осіб з промовами короткими, але ядерними, які не забрали більш, як годину часу. Коли б упорядчики не обмежили числа промовців з огляду на чужинців, які не розуміли нашої мови, то тих промов було б значно більше.

Чужинці уважно приглядалися жалібній церемонії, виявляючи глибоке співчуття українській громаді. Численність присутніх, їх достойний спосіб заховувати себе, організованість, хорові співи, незнаний для них обряд, Богослуження справляли на них помітне і додатнє враження. Перед ними бо не був малий гурт збідованих втікачів, але поважна громада політичних емігрантів, свідомих своєї високої і відповідальної місії перед вільним світом, які вміють жити й умирати гідно, які шанують своїх провідників, заслужених людей. Приглядаючись жалібній церемонії, вони не повинні б легковажити приречення кількох промовців над могилою, які висловлювали надію, що коли Україна буде вільною, вона збере в своїм Пантеоні тлінні останки численних діячів і подвижників української визвольної та державної справи, які нині розсіяні по цілому світу.

По закінченню жалібної церемонії пп. Президент А. Лівицький, І. Багряний та Дм. Андрієвський приймали офіційні вислови співчуття від чужинців і українських громадян, які, кинувши грудку землі на домовину, відходили сповнені почуттям виконаного обов'язку перед Покійним.

З цвинтаря члени і співробітники Державного Центру зібрались в приміщенні УНРади, щоб на скромному інтимному засіданні пом'янути Покійного „незлим тихим словом". Після поминок треба було їм застановитись над справами, які смерть Голови ВО поставила до розв'язання. Треба вірити, що ця розв'язка не забариться, бо сучасна вельми поважна ситуація на міжнароднім форумі вимагає ініціятиви й рішучости відповідальних чинників українського політичного світу, а насамперед УНРади.

П. А.

(„Українське Слово, Париж)

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Протиголодова демонстрація, що має відбутися у нас в неділю, 21 вересня, набирає конкретних форм. Громадський Комітет, створений за ініціятивою „Добрусу", виділив зі себе Діловий Комітет, який всім заряджує. Демонстраційний похід вийде з площі школи Шопена на Райс і Вестерн, пройде вулицею Вестерн до Норт Евню, а відтак на захід до вулиці Кедзі до Нортвест Арморі, головної квартири Американської Національної Ґвардії. Треба сім тисяч людей, щоби виповнити залю, а щоб заповнили її „по береги" треба 10 тисяч. В поході має взяти участь вся шікаґовська Україна, з прапорами, транспарентами, алегоричним возом і іншими додатками, потрібними до імпозантного походу. Окремі комісії є тепер дуже „бізі", бо праця велика а час короткий.

Повних два тижні перебував автор цієї хроніки на Сході. За цей час, як мене інформують, відбулося у нас „Свято Вождів", яке з морального і матеріяльного боку можна назвати невдачним. Рівнож кілька невдачних балів і відчитів. Одиноким вдачним виступом був авторський вечір Докії Гуменної, авторки „Чумацького Шляху", „Мана" і „Велике Цабе". Повна заля „Української Бесіди", була доказом, що дя українська письменниця тішиться серед українського громадянства великими симпатіями. Гарний цей виступ закінчено „чайним вечором".

Враженнями зі Сходу треба б поділитися з читачами Хроніки, щоби в цей спосіб заповнити прогалину двох тижнів моєї відсутности в Шікаґо. Перше всього була це „союзова місія", бо їздив на контролю і річне засідання Головного Уряду У. Н. Союзу. Ясно, що бачив „Союзівку", був на найвищій горі Союзівки „Синай", звідки зі скель випливає цілюща вода, яка творить потік, що то пропадає, то виринає, творить гарний водоспад. Все те покрите лісом листяним і шпильковим. Пластуни збудували через потік кладку і злучити оба береги, та якісь добрі душі прорізали і фарбою на деревах назначили „чумацький шлях", бо інакше заблудив би чоловік серед тих лісів і скал. В лісі на горі людина не лише тілом, але й думкою відпочиває. Можна вилізти на гору, лежати в холоді, можна вигріватися на скалах (без небезпеки наглого опалення), або можна лежати в потоці, чиста як кристал вода якого буде людину охолоджувати. Там можна писати, читати, а навіть стати на хвильку поетом, так великий збір нових думок налітає на душу і ум людину! Це гора — а долина це грубий ліс, проріджений для повного доступу сонця. Цілий долішній комплекс, з імпозантним до нього в'їздом, робить враження багатої лісничівки. Двадцят робітників працювало там тоді, а інж. Ястрембський час від часу доїздить там для нагляду. Ясно, що по „ґренд опенінґ" можна там багато ще дечого побачити. Головний уряд мав там перекуску і незамітний концерт, з „гостинним виступом" самих головних урядників і пані Лепкової, тепер Ястрембської, що випадково була тоді на Союзівці.

Вечорами в Ню Йорку бачив я ще багатьох наших сильних світу цього. Спеціяльно в товаристві головного контрольора Гірняка і Усусуса Віндика відвідав отамана Никифора (Ниця) Гірняка в Пасейку. Шановний отаман втішився нами а ми ним. За час нашого перебування в Ню Йорку відбулися дві імпрези „Вождів", і кілька інших „академій" чи відчитів. На закінчення ще скажу, що був і в т. зв. оселі Українського Робітничого Союзу. Будинки там дерев'яні, але самий об'єкт репрезентативний, робить враження добре вдержуваного парку. Приймав нас там п. Батюк дуже сердечно. Зустрів я там ще пів милі від того місця бувшого шікаґовця Івана Барана. Він там розбагатів, будує доми, продає парцелі, має „салун" і ґазолінову стацію на головній дорозі над рікою!

Велика армія хробів вмашерувала з полудня до стейту Іллинойс і нищить дрібне збіжжя на пні. Шкоди доходять до мільйонів, а тому, що того роду інвазія це новість, нема на неї ще медицини. По 10-х днях хроби закуклюються, йдуть в підземелля, а відтак вилітають теж по 10 днях як нешкідливі молі.

Окружні Збори відділів У. Н. Союзу відбулися у нас в суботу, дня 6 червня, за участю 22 урядників. Темою нарад були 60-ліття У. Н. Союзу, Ювилейна Кампанія, Клюби Молоді, Ювилейний Альманах і Союзівка. Головний радний Т. Шпікула і головний контрольор С. Куропась здавали звіти з нарад Головного Уряду. Урядники інтересувалися найбільше Союзівкою і майбутнім Домом Старців. Приняли до відома, що на терені Шікаґо працює теж новий організатор Микола Ніколс-Ткачук. Обіцяли, що вишлють до Альманаху короткі звіти з історії відділів, що їх може допомогти виготовити Учительська Громада, яка була на зборах репрезентована п. д-р Маркіяном Терлецьким. Ювилейний концерт 60ліття У. Н. Союзу рішено влаштувати в лютому 1954 року. Предсідники і секретарі відділів становлять Святочний Ювилейний Комітет. Зроблено спільну знимку, яка буде поміщена в Ювілейнім Альманасі.

Святочне вмурування вугольного каменя нової ½ мільйонової школи парафії оо. Василіян на Райс і Левіт вул. відбулося у нас в неділю, 7 червня. В нього вложено багато історичних документів, знимок, шематизм української католицької церкви в Америці, шематизм ЧСВВ, коротку історію України і української католицької церкви і урядовий документ в обидвох мовах, підписаний всіма оо. Василіянами з Шікаґо. Промови о. Маріяна Горішнього англійською мовою і о. Ваврика українською мовою зводилися до тези відомого письмен. Віктора Гюґо: „Чим більше шкіл, тим менше тюрем". Ігумен о д-р Ґавліч підкреслив правдиву істину, що сама церква не може виховати діти, що є основою нації, бо замало часу посвячують діти церкві, тому рідна українська школа повинна в цьому допомогти. В поході довкола вулиць Оклей, Валтон і Левіт взяло участь 1000 людей з прапорами. Були окремі групи молоді, пластунів, сумівців, У. Н. Союзу, Провидіння, Гетьманців, шкільної дітвори і різних церковних братств і сестрицтв. З позамісцевих священиків прибули головний протоігумен ЧСВВ Інокентій Лотоцький і о. Ваврик та парох Рівергеду на Лонг Айленд, о. Мацелюх. По релігійній церемонії був спільний обід на городі біля церкви. Товстмайстром був о. Ваврик, який має невичерпану скількість добрих анекдот і правдивих історій та який вміло держав людей у веселому настрою. Це могло бути теж причиною успішної збірки на будову школи, бо було навіть кількох 500 дол. жертводавців.

Родина Володимира Олешка складається з п'ятьох дочок і родичів. Батько працює і заробляє 80 дол. тижнево, мати працює дома а діти ходять до школи. Іншого доходу родина Олешків не має! А проте з 80 дол. приходу тижнево родина Олешків не лише добре прокормлюється, ходить до кіна, але має 6 кімнатну муровану резиденцію, радійові і телевізійні апарати і авто, а їх кухня і пральня змеханізовані на останній гузки. Найбільший шікаґовський часопис Трибюн нагородив родину Олешків окремою нагородою за добру господарку грішми, а у зв'язку з тим великі шари шікаґовських жінок протестують вже другий тиждень в колюмні читачів, що за 80 дол. тижнево неможливо є вести люксусове життя на взір Олешків. До речі, родина Олешків це давна Союзова родина, та згаданих сімох членів до У. Н. Союзу таки не можна вписати, бо бюджет невистачає!

Університет Лойола, найбільший католицький університет в Америці, випустив у світ нових 612 фахівців. З нагоди 83-тої конвенції на закінчення року, на якій я був присутній, мав знаменну промову д-р Павло Ґалвін, президент Моторола. Бесідник, який скінчив права, є по самі вуха — як висловився — в електронічних молекулях. Вибирав право і бизнес а попав у фізику, хемію і атоми. Тому 25 літ мав 584 дол., тепер очолює корпорацію Моторола, яку він заложив і якої майно доходить 300 мільйонів. Відносно нарікань студентів, що вже минув час Фордів і Ракефелерів, що не можна вже так скоро доробитися, бо молодь не має нагоди, бо старі недопускають, сказав; Ми рівнож нарікали тому 25 літ, але мій власний досвід і життя говорять, що інше. За других 25 літ буде ще більше нагоди для новітніх мільйонерів, бо в тому часі, в часі електронів, повстануть нові фабрики, які наче в казці, на потиснення ґудзика будуть творити новий товар. В тому ж часі людина зробить вдалий налет на світ планет, наводнить більйони акрів пустинь, винайде нові ліки на досі невилічимі недуги, скоротить день праці, винайде нові гри і знайте більше часу для себе і Бога.

СУМНІВИ В БРИТАНІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

„Це визволення мусить значити поступове відтягнення сил по обох боках спірних областей Европи і пристосування західних союзників до нових умов; Німеччина і Центральна та Східна Европа не можуть бути трактовані окремо".

Є в цих словах певна недоговореність і недодуманість. Ще недавно для англійських журналістів і політиків тільки Німеччина стояла „на кону", про яку мали на увазі говорити з московськими дипломатами. Теж Австрія в цім зв'язку була реальною проблемою. Про так званих сателітів згадувалося тільки „для годиться", між іншим, а загально кажучи, обминали цю проблему. Події в Східній Німеччині та в Чехії додали відваги Менчестерському щоденникові писати вже про країни „Центральної і Східної Европи". Однак у цім плані — через переговори з Москвою добитися визволення від комуністичної влади країн сателітів — є завелика переоцінка слабости Сов. Росії. Те, що удалося Москві захопити в руки протягом II Світової Війни, вона не захоче віддати без бою. Втрата території від Естонії до Болгарії і Альбанії з мільйонами підданих і з розвиненою індустрією, яка постачає своїми товарами Москву і дає великі прибутки для російської торговлі, — це була б велика втрата для російського імперіялізму.

Але найбільший був би удар моральний, для престижу Москви. Ультимат демократичних великодержав з вимогою очистити території за залізною Завісою могла б Москва виконати тільки тоді, коли б чула себе безмірно слабшою від інших великодержав. Цього ніхто не може твердити.

Недодуманість „Менч. Ґардіяну" бачимо ще в тім, що він, очевидно, думає тільки про границі 1939 року на Сході, отже хотів би лишити під владою Москви інші поневолені Москвою народи, і в першу чергу Україну. Це значило б, що для розвитку російського імперіялізму не було б дальшого впину. Одначе тижневик „Економіст" у ч. з 20 червня поставив проблему України ясно: він подав числа і факти, які свідчать про величезну вагу української промисловости для Сов. Росії. Тому спроба вирішити проблему Німеччини та країн сателітських, без розв'язання української проблеми, була б половинчата, бо російська загроза для Европи лишилася б і надалі.

П. А.

З Листів до Редакції

ВП Редакторе!

Дозвольте потурбувати Вас такою справою: Мій брат Роман Лисняк мусить проходити операцію ноги. До операції потрібна відповідна кількість крови. Bellevue Hospital, в якому перебуває брат, маючи малі запаси крови, вимагає її звороту.

Тому я дозволю собі звернутись до Вас із проханням, помістити у Вашому щоденнику прохання про потребу крови для Романа. В повідомленні прошу зазначити, що всі бажаючі пожертвувати повинні зголоситись телефонічно до родичів. Число телефону RE 4-2260.

З пошаною

Володимир Лисняк

В книгарні „Свободи" можна набути такі книжки:

Веніта — роман Г. Р. Гаґґард	$ .50
В неділю рано зілля копала — О. Кобилянська	1.50
В обіймах давуна — Г. Вузол	.85
Вперед Україно (декляматор)	1.00
Граф Монте Крісто — О. Діма — 4 томи	5.00
Золотий потічок голодного Харкова — О. Звичайна	.35
Кайдашева сім'я — І. Нечуй-Левицький	1.00
Кудеяр — И. Костомаров	.75
Леґенди старокиївські — Н. Королева	1.00
Магічне місто — М. Петрівський	.75
Над озером — С. Котик	1.00
Підстави нашого відродження, — 2 томи, І. Мазепа	5.00
Під чужими прапорами — М. Небеляк	1.50
Побратими — А. Чайковський	1.20
Поєдинок з діяволом — 2 томи, О. Гай-Головко	2.00
Селянська санаторія — О. Звичайна	1.65
Симфонія землі — Ю. Тис	1.00
Серед темної ночі — В. Грінченко	.50
Таємний злочин — Я. Н. Крет	.40
Таємний фронт — С. Любомирський	.85
Тисяча й одна ніч — арабські оповідання для молоді	.75
Юність Василя Шеремети — У. Самчук	1.80
Розгром — І. Вагряний	.60
Україна в огні й бурі революції — 3 томи, І. Мазепа	4.50
Байки — Л. Глібів	1.25
Подорож Гулівера до ліліпутів	.20
Подорож Гулівера до великанів	.20
Подорож до місяця — Ю. Верне	.40
Звірячий зимовник — байки — Д. Соловій	.75
Українські народні казки — зібрала М. Лук'яненко	1.25
У дружньому колі — опов. і вірші зібрав В. Данилович	.40

Замовлення слати до:

"SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

LEOPOLIS SEMPER FIDELIS UKRAINAE!

Про наші історичні права до Данилової Столиці довідається

З ЮВІЛЕЙНОГО ЗБІРНИКА

„НАШ ЛЬВІВ"

ПРИСВЯЧЕНОГО 700-ЛІТТЮ ЙОГО ЗАСНУВАННЯ.

216 сторін друку. — Ціна: $3.00

Замовляти:

"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Д. Гуменної

ДІТИ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ

IV-ій том

Ціна $2.50.

Замовляти:

"SVOBODA"

P. O. Box 346

JERSEY CITY 3, N. J.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 14-ти мільйонового майна організації!

ПРИЇЖДЖАЙТЕ НА СОЮЗІВКУ!

Вакаційний сезон на цій чудовій відпочинковій оселі Українського Народного Союзу почався частинно вже з початком червня, а повний сезон після святочного відкриття в днях 4-го і 5-го липня.

За дальшими інформаціями пишіть: UKRAINIAN NAT'L ASS'N ESTATE, Kerhonkson, N. Y., або телефонуйте: Kerhonkson 8105.

ХРАМ В ЮТИЦІ!

В неділю 12. липня в день храмового свята Української Православної Парафії Св. Апп. Петра й Павла Службу Божу відправить Їх Ексцеленція Митрополит Іоан, в сослуженні дооколичного Всеч. Духівництва. Початок Служби Божої о год. 10:30.

По Сл. Божій — БЕНКЕТ

На це парафіяльне свято запрошуємо всіх Братів і Сестер зі сусідних братніх парафій.

Церковний Комітет.

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ ОбВУА.

В СУБОТУ, 11-го ЛИПНЯ ц. р., в год. 7-ій ввечорі відбудуться у приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ

членів ОбВУА — Відділ в Ню Йорку для вшанування Пам'яти сл. п. генерал-полковника МИХАЙЛА ОМЕЛЯНОВИЧА-ПАВЛЕНКА, б. Командарма Дієвої Армії У.Н.Р. та Начального Команданта У.Г.А. з приводу першої річниці Його смерти.

Доповіді виголосять: 1) Полк. Сергій Єфремов п. н.: „Діяльність сл. п. ген. Омеляновича-Павленка в першому році революції у Катеринославі" та 2) чет. УГА д-р Степан Рипецький п. н.: „Ген. Омелянович-Павленко як полководець в українсько-польській війні".

У НЕДІЛЮ, 12-го ЛИПНЯ буде відслужена в Українській Православній Церкві при 14-ій вул. після Служби Божої ПАНАХИДА за душу сл. п. Командарма. — Участь у сходинах і панахиді для членів обов'язкова, — гостям раді.

В суботу, 11. ц. м. в год. 6-ій вечора ЗАСІДАННЯ УПРАВИ.

Управа ОбВУА — Відділ у Ню Йорку.

З ПРИРОДИ І ТЕХНІКИ

ТАЙНИ ТЕХНІКИ У ТРАНСПОРТІ

Трохи про атом

В останні роки транспорт, залізничий і водний, широко застосовує цікавий винахід, ще з 1888 р. Коли в лябораторії в 1888 р. винайдено, що „світло може робити електрику", себто, коли світло сонця чи жарівки падає на деякий метал (калій, натрій, цезій та ін.), знаний як світлочутливий, то вчені відчули велике значення винаходу, який значно полегшить людині працю, а машині дасть „електричне око". Але сенсація тривала недовго. Винахід не міг мати в той час практичного значення. Електричний струм від світла виникав дуже малий і не міг залучати до праці електричні мотори, автоматично, в міру потреби, а збільшити малий струм на великий тоді ще не вміли.

Лише по 1-ій світовій війні, коли вчені довідалися про атом і його побудову з протонів, нейтронів і електронів, та після того, як промисловість почала виробляти радіоприймачі (а радіоприймач може збільшувати малий електричний струм, що виникає в антені, на великий струм), то тоді згадали про старий винахід. Поєднання обох технічних досягнень дало, нарешті, практичне застосування винаходу. Вже стало можливим залучати до праці електричні мотори не силою руки людини, а світлом, дія відбувається в міру потреби і без участи людини, бо людина, коли втомлена, робить помилки, що небезпечно, особливо на залізничому чи водному транспорті.

Отже наведемо технологічний процес праці на 3-х прикладах.

1. Двері відчиняються самі

Ви підходите з дитиною і валізкою до дверей залізничого двірця. Руки заняті, ногою відкрити двері непристойно. Ви хочете зупинитися і покласти валізу на підлогу, але несподіванка — двері відчиняються, ніби запрошуючи Вас. Хто відкрив двері? Ви здивовані, але нікого не видно, і коли ви перейшли двері, то вони зачинилися самі.

Проте таємниця надто звичайна. Двері відчинилися маленьким електричним мотором, який залучився до праці тому, що ви перетяли собою промінь струму. Маленька жарівка біля дверей є закрита фільтром і дає інфрачервоне проміння, його не бачимо оком і воно не може перейти через вас. На другому боці дверей є апарат винахідника; коли проміння не падає в апарат, тоді електромагнет не працює, сильна пружина відтягає від електромагнету платівку, а платівка замикає коло електричного мотору, який зможе відкрити двері.

2. Мигання маяка

Для кораблів є маяки в місцях небезпеки. Маяки раніш мали гасові лямпи, потім вжито сильних електричних жарівок. Світло треба залучувати кожного вечора і ранком вилучати. А коли сторожа того не зробить? Біля модерного маяка будується окремий будинок, без вікон, дверей на колодці. Днем в будинку тихо, але коли надходить вечір чи туман — будинок починає жити і можна почути працю електричного мотору і динамомашини, яка дає електр. струм до лямпи маяка. Така праця мотору виникла, бо на дворі мало світла і в апараті не утворюється електр. струм, а коли електромагнет не працює, сильна пружина відтягне від електромотору платівку, а платівка замкне коло мотору і мотор почне рухати динамомашину. Але на дворі світає, а може і туман минув, треба зупинити мотор. Від денного світла в апараті виникає електр. струм. Цього досить, щоб розімкнути коло мотору і вилучити від праці його і динамомашину. В будинку до вечора знову наступає тьма. І так день у день.

Раніше часом годинник залучав маяк до праці. Але годинник не може врахувати туман і такий маяк, з годинником, був дуже небезпечний.

3. Паротяг, який бачить

Залізниці виникли давно, в 1825 р. в Англії, кілька років пізніше в ЗДА, а в 1870 році в Україні. На залізницях є багато потягів — пасажирські, вантажні, військові, санітарні та інші. Чим більша швидкість і кількість потягів, тим більша небезпека руху. Уявім собі, що йде нічний потяг, скоро буде стація, на стації нема вільних рейок, тому біля стації семафор закритий і світить червоним, але машиніст заснув, потяг минає семафор, влітає на стацію і — скільки буде нещастя? І це тільки тому, що потяг не зупинився біля семафора. Щоб того уникнути, необхідно потягові зупинитися — перед закритим семафором, не дивлячись на те, чи бачить його машиніст, чи ні. Впереді модерного паротяга є, біля першого колеса, сильна електрична жарівка, вона кидає промінь догори, під кутом 75°, недалеко труби паротяга є апарат винахідника. Семафор має вгорі дзеркальце; коли семафор закритий — дзеркальце є в горизонтальному стані. Якщо паротяг проходить, закритий семафор, промінь жарівки віддзеркалюється і вертає під деяким кутом на паротяг і потрапляє в апарат. Цього досить, щоб виник електричний струм в апараті, тому, що світло вибиває з металю електрони, а потік електронів є власне електричним струмом. Малий струм змінюється на більший в кілька десятків тисяч і потрапляє в електромагнет, який від дії струму притягає пружню платівку, а платівка, як та рука, замикає коло мотору, залучений мотор відкриває гальмовий кран і зупиняє потяг. Ваше життя врятоване. Тому пригадайте винахідника (помер в 1896 р.) та подякуйте атомові, якого, знаю, Ви боїтеся.

Інж. Г. Сімонович

● НА ПРОДАЖ ●

ПРОДАЄТЬСЯ САЛЬОН КРАСИ у східній частині м. Ню Йорку. Добре розвинений бизнес. При потребі покупець може працювати в підприємстві й отримувати платню ще перед купном. Ціна готівкою $3,000. Звертатися до: William CHUPA 33 St. Mark's Pl. New York, N. Y. Tel.: ORegon 4-5340.

● ВАКАЦІЇ ●

ВАКАЦІЇ НАД ОЗЕРОМ

BUDD LAKE, N. J. в гарній околиці, з харчем або без. По інформації кличте:
Mrs. PAULINE MAKAR
BUDD LAKE. N. J.
Netcong 2-0941-Rl

РОДИНА З ДІТРОЙТУ шукає місця на фармі в околиці Detroit на відпочинок на 3—4 тижні. Хто може і схоче прийняти родину з 3—4 осіб, прошу писати на адресу:
M. & O. GIFT SHOP
(M. Biloskurskyj)
6440 Mich. Ave., Detroit, Mich.

● ПРАЦЯ ●

ПОШУКУЄТЬСЯ самітну характеру ЖІНКУ для догляду над чотиролітнім хлопчиком. Добра платня, харч, помешкання і т. д. Зголошуватись особисто щодня від год. 11—12.
Dr. OLEH D. SNYLYK
68 Belmont Ave., Newark, N. J.

● РОЗШУКИ ●

ВАСИЛІВ МИХАЙЛ, син Гавриїла, пошукує рідних та знайомих з с. Дітковці, пов. Броди, Зах. Україна, що виїхали до Америки перед війною. Прошу писати на адресу: Mr. Michael Magditch, Ingoldstadt a/Donau/Huf der Schanz 3. Zim. 1a, Germany U.S. Zone.

● НА ПРОДАЖ ●

Гарний, добре загосподарований МУРОВАНИЙ ДІМ,
20 кімнат з великою залею, частинно з меблями. Приміщення на кілька родин. Великий город, виноград. Дім положений в малім місті, віддаленім 28 миль від Пітсбурґа. — Ціна тільки $5,000, готівкою $3,000, решта на сплати. По ближчі інформації пишіть:
E. A. K.
P. O. Box 32, Slovan, Pa.

ДРУКАРНЯ
„СВОБОДИ"
● ВИКОНУЄ
ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ ЯК:
● КНИЖКИ
ЖУРНАЛИ
ГАЗЕТИ
АФІШІ
ЛЕТЮЧКИ
● ПРОГРАМИ
ВІЛЕТИ
ВЕСІЛЬНІ
ЗАПРОШЕННЯ і т. ін.
По інформації і оферти писати на адресу:
"Svoboda"
81-83 GRAND STREET
JERSEY CITY 3, N. J.
Або телефонувати:
HEnderson 4-0237

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

РОКОВИНИ ЗАСНУВАННЯ УНДС

21 червня ц. р, Український Національно - Демократичний Союз відзначив перші роковини заснування організації урочистою академією, після чого була влаштована спільна вечеря для членів та гостей. Перша частина академії відбулася в залі Українського Народного Дому в Торонті, друга — в долішній того ж дому. Академію попереджено відіграванням Канадійського гимну, що відіграв на піяніні учень місц. Консерваторії Євген Любченко. Потім голова організації І. Липовецький, відкриваючи збори, про нову нашу болючу втрату — про смерть голови Виконного Органу д-ра Ст. Барана, пам'ять якого вшановано однохвилинною мовчанкою. Дальшою точкою була доповідь М. Битинського про життя і діяльність славної пам'яти проф. Б. Іваницького. Доповідач довше зупинився на діяльності покійного, як науковця, що помимо переобтяження педагогічною та політичною працею не занедбував своєї фахової ділянки, збагативши українську науку цінними своїми працями про лісове господарство України. Після цього у доповіді „З якими гаслами йдемо" голова організації І. Липовецький підкреслив, що організація йде з гаслами незабутнього сл. п. Симона Петлюри — довершити недовершене, тобто: боротись за здобуття українській Нації повної суверенности та соборности. Гасла С. Петлюри: „учімося тримати меч" та — „нація вища за кляси" і „держава вища за партію" — підказують той шлях, котрим має простувати організація. Доповідач спинився також на факті нашого перебування в межах Канадійської Держави, що обумовлює повне льояльне ставлення до державної влади та всебічну підтримку діяльности Комітету Українців Канади. Отож — у межах цього — організація має підтримувати морально і матеріяльно діяльність Української Національної Ради та її Виконного Органу. Під кінець секретар організації Я. Козловський відчитав деякі з численних привітань з Канади, ЗДА і Европи. З них 13 від різних організацій, 14 — від окремих осіб.

Обидві залі були по-мистецьки удекоровані заходами мистця М. Битинського, при чому, крім портрету Петлюри був портрет — у чорному обрамленню — сл. п. проф. Б. Іваницького роботи того ж мистця М. Битинського. Під час спільної вечері виконано кілька пісенних точок. Виконали їх — відома солістка А. Лисенко (Піддубна) та п-і М. Липовецька. Був також продеклямований вірш Л. Ромена: „Вічна грянь". Мила товариська гутірка закінчилась відспіванням українського національного гимну.

І. Нелин

В Австрії

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ УАПЦеркви

УАПЦеркра в Австрії знаходиться у тяжкому положенні. Перебуває ще в Австрії біля 800 вірних УАПЦ, а для їхньої духовної опіки залишився тільки один священик і то хворий, який змушений часто їздити, щоб обслужити вірних та дати науку дітям.

Вірні УАПЦ розкидані по 17 таборах в трьох зонах окупації Австрії (французька, американська і англійська). Точне число залишенців годі усталити, бо ще й досі перебуває якась кількість наших людей в гірських околицях, де працюють наймитами. Через їхню велику розкиданість дуже утруднена всяка організаційна праця та допомога.

Залишенці, що перебувають у таборах, підупали за останній час на дусі. Головна причина цього — це загальне безробіття і важкий матеріяльний стан. На прохарчування хворих, старих, дітей і інших австрійський уряд видає 5,80 шілінґів денно на особу (це відповідає вартості одної німецької марки). Це дуже мало. Влада ставиться до потреб залишенців не завжди зі зрозумінням. Так, наприклад, від довшого часу зверталося до австрійських урядів, щоб дозволили священикові перейти з табору в Куфштайні до таб. в Зальцбурґу, де є більше вірних УАПЦ. Всі ці заходи, як також інтервенції Світової Ради Церков, були даремні.

Всякі допомоги (за винятком інвалідів) дуже мізерні.

Не дивлячись на ці всі злидні, знаходяться ще одиниці, що жертвенно і безкорисно працюють для хвали Всевишнього, для добра УАПЦеркви та користи свого многострадального народу.

В Бразилії

НАЙБІЛЬШЕ СВЯТО в САН ПАУЛО

З приїздом церковного адміністратора о. Ф. Кульчинського в суботу, 14 березня о 7 годині було відправлено панахиду по нашому генісві Т. Г. Шевченкові. Після цього вірні приступили до сповіді. В неділю було відправлено святу Літургію з участю двох священиків о. Ф. Кульчинського і о. П. Добрянського,

Після служби о. Ф. Кульчинський сказав гарну проповідь до вірних про походження та значення українського трираменного хреста.

Всі ці служби проходили під відкритим небом на землі, закупленій православною громадою Сан Кайтана (Сан Пауло) під будову Української Автокефальної Православної Церкви. Сьогодні — найбільше свято в Сан Кайтано. Декілька сот українців прийшли на посвячення першого каменя під будову храму Божого. Серед гостей бачимо: муніципального префекта Аухольо Рафаель Пелеґріні, заступника п. Хао Якоб Льорезіні та кореспондентів місцевих бразілійських газет разом із директором однієї з газет п. Йозефом Аухманом.

Український і бразілійський національні прапори, гарний спів чудового хору під керівництвом пані-матки Добрянської, присутність високих чужинецьких гостей та масова участь самих українців зробили момент посвячення першого каменя під Божий храм дуже урочистим.

СУМ, Укр. Т-во „Соборність", стара і нова еміґрація — все складало одну мелодійну українську громаду, що безмежно радіє з великого успіху на цій ділянці своєї праці.

Цікаво відмітити, що чужинці, зачаровані гарною Службою Божою, залишилися аж до кінця (від 9-ої до 13 години) урочистого акту.

В Німеччині

ПРОЩА ДО АЛЬТЕТТІНҐУ

З нагоди загальних молитов за переслідування Церкви відбулася в цьому році 14 червня проща до чудотворної каплиці Матері Божої в Альтеттінґу. Прощу очолював Архиєпископ Кир Іван, Апостольський Візитатор, який відслужив цього ж дня торжественну св. Архиєрейську Літургію.

У Франції

ТРАВНЕВІ РОКОВИНИ в ПАРИЖІ

24 травня відбулися жалібні урочистості на могилі Головного Отамана Симона Петлюри в Парижі. Після жалібних Богослужень у обох українських церквах, відбулася урочиста Панахида на могилі Головного Отамана, де в присутності Митрополита Полікарпа, генерального вікарія апостольського візитатора, пані Петлюри, ген. Капустянського й багатьох гостей з-за кордону, ген. О. Удовиченка та п. Баланюка (місто-голови Комітету побудови пам'ятника) урочисто відкрили пам'ятник.

Ввечорі у великій залі „Ваґрам" в присутності понад 500 українців і представників чужинних народів, між ними й представника Англо-Українського Т-ва п. Герберта, відбулась урочиста Академія, на якій промовляли — п. ген. М. Капустянський, проф. П. Зайцев, п. О. Герберт, п. Троссіян, п. М. Ковальський, п. Баланюк. Об'єднані хори Парижу виконали кілька пісень, закінчуючи цю маніфестацію співом національного гимну.

XVII КОНҐРЕС ЦЕСУС-а в ПАРИЖІ

Управа Центрального Союзу Українського Студентства повідомляє своїх правних членів, українське студентство і громадянство, що XVII Конґрес ЦЕСУС-а відбудеться 22-23 серпня 1953 р. в Парижі.

ПОДЯКА

Волею Всевишнього, відійшла від нас дня 30. травня 1953, наша Найдорожча Мама й Бабуня бл. п. **ЛЮДМИЛА** з Левицьких **САВИЦЬКА** вдова по бл. п. о. Йосифові Савицькім катехиті в Стрию, а відтак у Львові.

Дня 3. червня 1953 р. відпровадили ми Її на вічний спочинок на кладовище в Ютіці, Н. Й.

Отсею дорогою хочемо висловити нашу вдячність і подяку Всім Знайомим, які відвідували Маму в шпиталі а відтак в дома. Дякуємо ВП. лікарям: др. Яр. Рожанковському і др. Б. Гарбовському за лікарську опіку, а др. Bradford J. Millet за переведення операції. Особлива вдячність др. Яр. Рожанковському за його віддану опіку над Мамою підчас Її побуту в шпиталі. Дякуємо Родині, Приятелям і Знайомим і Всім, що не жалуючи часу і труду брали участь в панахидах і похороні й відпровадили Покійну на місце вічного спочинку, даруючи Їй свої молитви. Дякуємо за жертвовані Сл. Божі і квіти: ВП. Панству Боднарчукам, В. Величкам, Гарбовським, Лукашевичам, Яр. Рожанковським, Тишовницьким, п. Хойнацькій і п. Чайківській. Дякуємо власникам авт, які дали до диспозиції свої авта на час похорону.

Дякуємо ВПР. ОТЦЯМ: о. С. Дурбакові, о. В. Смикові і о. Й. Лукашевичеві за відправлені панахиди й похорони, а зокрема Впр. о. Савинові Дурбакові за зворушливе надгробне слово. Дякуємо Всім, що оказали нам своє співчуття в нашім горю і в якийнебудь спосіб, старалися нам допомогти. Хай Всевишній їм за це надгородить!

Син ЗИНОВІЙ з жінкою й дітьми.

Ютіка, Н. Й., липень 1953 р.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БАЙОН, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, подає до відома, що піврічні збори відбудуться 14. липня о год. 7 веч. в У. Н. Домі, 35 Вест 19 вул. Обовязком кожного члена прибути на збори. Буде піврічний звіт контр. комісії і роздання дивіденди та багато важних справ. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Салій, пр.; М. Данько, кас.; А. Басараб, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Т-во ім. О. Басараб відд. 348, повідомляє своїх членів, що місячні і піврічні збори відбудуться в суботу, 11. липня, о год. 7. веч., в церковній залі при 526 W. Rayen Ave. Прошу прибути на збори бо є важні справи до полагодження. Проситься довгуючих вирівняти довг, бо в противнім разі будуть виключені з відділу. — М. Бурей, предс.; Й. Стахура, кас.; Т. Періг, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", відд. 324, повідомляє членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 11. липня, о год. 8. ввечорі. Просимо прибути на це вібрання і вирівнати залеглі членські вкладки та забрати дивіденду. Кожного дня крім неділі і суботи можна застати секретаря в дома між 6 а 7 год. по полудні. — О. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; І .Струк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла відд. 220 відбудуться в суботу, 11. липня, о год. 7:30 веч., в параф. залі при 50. вул., і Полайна. Проситься членів явитись на час, є важні справи до полагодження. На зборах буде присутний головний радний У. Н. Союзу, перед яким здамо звіт нашої діяльности. Рівнож буде роздача дивіденд. — Г. Гарасим, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. о. Николая відд. 276, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12. липня, в год. 7:30 по полудні. Проситься обов'язково прибути, буде звіт з діловодства, після того гостина з членами.. Проситься привезти також зі собою своїх знайомих, щоб вписати їх в члени УНСоюзу. — С. Ліцовска Редеґен.

ДІТРОЙТ, Міш. — Т-во Укр. Нар. Союзу відділ 292 подає до відома своїм членам, що піврічні збори відбудуться в суботу, 11. липня (July), о год. 7. ввечорі в залі У. Н. Дому при 4655 Martin вул. Довгуючих членів напоминається вирівняти залеглости, рівнож буде роздача дивіденд. — В. Дідик, предс.; П. Кізел, секр. М. Гузиляк, кас.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. липня, о год. 2. по полудні, в церковній залі 45-47 Говп Еве., Пассайк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свої належитості. — Уряд Т-ва.

ГАМТРАМК, МІШ. — Т-во ім. М. Шашкевича, від. 94 повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 12. липня, о год. 1:30 по полуд., в залі У.Д.К. 2376 при вул. Ґрейлінґ. Проситься членів прибути на збори на означений час. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Апп. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 12. липня, зараз по другій і третій Сл. Божій, в церковній залі, 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Т-ва Запорозька Січ, відд. 367 відбудуться в неділю, 12. липня, о 1:30 год. по полудні у церковній залі. Контрольна Комісія здасть звіт за 3 місяці. Проситься всіх членів подати свої адреси до секретаря та численно прийти на збори. Є багато важних справ до полагодження. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Т-во ім. І. Франка, відд. 241, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться 11. липня, в залі, 73 Герис Евеню, о год. 6. веч. Обовязком кожного члена явитись на зборах. Будуть важні справи до полагодження. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Т-ва „Сокіл", від. 336, відбудуться в неділю, 12. липня, о год. 1-ій по полудні, в Укр. Народнім Домі. Проситься членів прийти на збори, вислухати звітів з піврічної діяльности уряду, одержати дивіденди, як також вирівняти належні вкладки. — Я. Дзядига, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. Дм. Вітовського, відд. 375 повідомляє, що місячні збори відбудуться в другу суботу м. липня, це є 11. липня о год. 7. веч., в домівці клюбу Амер. Укр. Горожан при 847 Н. Франклін вул. Проситься всіх членів прийти вирівнати вкладки та забрати собі дивідендові чеки які вже прийшли. — В. Грималяк, секр.

ТОМАСТОН, КОНН.—Місячні збори відд. 421, Т-ва Укр. Січ відбудуться в неділю, 12. липня, о 8. год. ввечорі точно в українській залі на Проспект вул.. — І. Накони, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

Посмертні Згадки

ФРАНК ПРИСТАЙ, довголітній член і урядник 197 відділу УНСоюзу в Мадісон, Ілл., помер 28. червня 1953 р. Походив зі села Летня, пов. Дрогобич, Зах. Україна. Полишив в смутку 5 доньок, 2 синів і 6 внуків. Похорон відбувся 1. липня 1953 р. — В. Й. П.!

С. Костецький, секр.

ТЕОФІЛЬ БАГРІЧУК, член 240 відд. УНСоюзу в Клівленді помер несподіваною смертю 15. червня 1953 р. в 45 році життя. Покійний походив з Перемишля, Зах. Україна. Залишив в глибокому смутку дружину й четверо малих дітей. Був добрим мужем, батьком і громадянином. Нехай буде Йому пером земля.

Секр.

ІВАН ЧЕПЕЛЯК, довголітний член Т-ва Українських Січових Стрільців відд. 44 в Northampton, Pa., помер дня 12-го червня 1953 року в 49. році життя Покійний родився в Northampton, Pa. Полишив брата Андрія і 4 сестри. Похорон відбувся 15. червня з дому брата до Православної церкви при участи Родини і членів Т-ва Укр. С. С. на православний цвинтар. Нехай земля буде Йому пером — В. Й. П. — Є. Демчук, секр.

АННА ЯВОРСЬКА, членция Бр. св. Стефана, відд. 221 в Шікаґо, Ілл., померла 24. червня 1953 року в 64. році життя. Покійна походила з Перемишля, Зах. Україна. Оставила в смутку двох синів Івана й Володимира, доньку Ольгу і п'ять внуків. Похорон відбувся 26. червня при участі Родини, Приятелів та Членів відділу з греко-катол. церкви св. Николая, а відтак на цвинтар св. Николая. — В. Й П.!

Т. Шпікула, секр.

УВАГА! УВАГА!
ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА КНИЖКА
Проф П. КОВАЛІВ
НАГОЛОС
В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ
Книжка призначена для шкіл, студентів, педагогів, письменників, поетів, промовців, проповідників, священнослужителів, дикторів, (спікерів), декляматорів, акторів, співаків і всіх, хто вивчає чи в розмові вживає рідної мови й бажає говорити по-літературному.
ЦІНА: $0.75
Наклад книжки обмежений, тому поспішайте вислати замовлення разом з належитістю на адресу:
"SVOBODA", P.O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Заряджує погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга чесна і найкраща
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer

437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

УВАГА! ГРОМАДЯНИ!
DUNLEY HAT SHOP
14 ST. MARK'S PLACE, NEW YORK, N. Y.
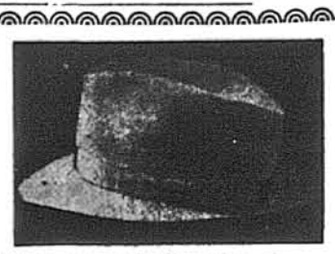
має на складі НОВІ КАПЕЛЮХИ по найнижчій ціні, — соломяні, від $1.95, вгору та з панами.
Дальше пригадуємо, що маємо відділ МУЖЕСЬКОЇ ҐАЛЯНТЕРІЇ, а саме: великий вибір першої якости сорочок з короткими рукавами, знаної марки: "JAYSON" від 1.35 вгору, дощевики, краватки, шкарпетки, паски, купелеві одяги і т. п.
Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну!
Говоримо по-українськи.
Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7—8 год. рано на хвилях 1480, (станція WHOM).
Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятниці і суботи до 10:00.
DUNLEY HAT SHOP
14 ST. MARK'S PLACE (Іст. 8. вул. Bet. 2 — 3 Ave.) NEW YORK, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 3100. Знайшли приятелів.

Коли Тарзан заглядав понад край карнизу, знизу надійшов хрипкий голос Круґа. „Після того, як Тарзан вліз через вікно Тума", гарчала печерна людина, „вартівники, які мене привели сюди, кажуть, що він зник чарами Тума. Ніхто не може його ніде знайти".

„Круже!", стиха закликала Амра. Здивована печерна людина скочила на ноги. „Амра!", кричала, „Тарзан!"

Тарзан спустив дівчину на протягнені руки Круґа, а тоді легко скочив на землю.